

Knihovna univ. prof.
Dr. KARLA LAŠTOVKY

32-E-84

Domovské právo a štátne občianstvo

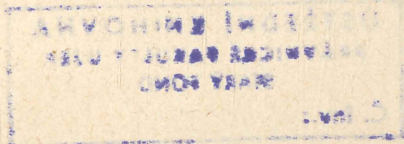
**platné na Slovensku
a v Poľkarpatskej Rusi.**

(Praktická príručka).

Napísal:
DR. JOZEF MUNKA.

Nákladom vlastným.

17-2

Koupí od	<i>M. Kaštorová</i>
Darem od	.....
v	..... za Kčs
Inv. čís.:	33.689
Sign	

KNIHTLAČIAREŇ "GRAFIKA" KOŠICE, 1926.

**ÚSTŘEDNÍ KNIHOVNA
PRÁVNICKÉ FAKULTY UJEP
STARÝ FOND**
C. inv.: 018121

Venujem svoje skromné dielo

*pánu dr. JURAJOVI SLÁVIKOVI
ministrovi orby a unifikácie m. s., županovi
župy XX. Košickej, ako nášmu obľúbenému
vodcovi a priekopníkovi pri budovaní slovenskej
administratívy.*

Dr. Jozef Munka.

ÚVOD.

Niet odvetvia v administratívnom práve, v ktorom by tak vo veľkej miere panovala právna neistota, jako v obore domovského práva a štátneho občianstva.

Úkolom mojej práce je, odstrániť nedostatky zapríčínujúce túto právnu neistotu a to tým spôsobom, že snažil som sa platné zákonné ustanovenia v systematickom a prehľadnom poradí zostaviť so zreteľom na ich súvislosť a spolupatričnosť, ich krátko interpretovať so súčasným uvedením formálneho práva, ponevác bez znalosti formálneho práva za nemožné pokladám správne riešenie domovských záležitostí.

Z tohoto dôvodu za potrebné som považoval zaoberať sa nielen s materiálnym — ale aj s formálnym právom a dať mu správny výklad dľa judikatúry Najvyššieho správneho súdu v tomto obore zaujatej, lebo dľa môjho presvedčenia a v prvom rade nedostatok znalosti formálnych predpisov zapríčínuje chaos, ktorý v tomto obore v tak veľkej miere panuje.

S predpismi o štátnom občianstve nemienim sa podrobne zaoberať, ale len celkom krátko vysvetľujem jednotlivé zákonité ustanovenia a to len tie, ktoré pre ich praktickosť sú dôležitými a tým chcem poslúžiť výlučne obecnstvu a v prvom rade osobám, ktoré podľa §-u 1. ústavného zákona č. 236/1920 sb. zák. a nar. nestaly sa čl. štátnymi občianmi, ale sa chcú nimi stať.

V Košiciach, dňa 25. novembra 1926.

Autor.

DOMOVSKÉ PRÁVO.

Každá fyzická osoba musí patriť do sväzku niektorej obce, ale len jednej obce toho štátu, ktorého je štátnym občanom (§ 5. XXII. 1886).

Ponevác domovská prislusnosť je pomerom, ktorého mocou jednotlivec náleží trvale určitému sväzku obecnému jako jeho člen, štátne občianstvo je však právny sväzok viažuci poddaného ku štátu, preto je pojmove vylúčené, aby jednotlivec bol členom štátneho sväzku jako celku bez toho, že by neprináležal k niektorej z najnižších organických jednotiek toho celku — totiž obci — jako nemôže náležať k niektorej z týchto jednotiek a byť jej členom bez toho, žeby nebol členom štátneho útvaru tvoriaceho súhrn týchto jednotiek. Sú tieto právne sväzky obojého druhu, tak *domovská prislusnosť, ako aj štátne občianstvo v spojení tak úzkom, pojmove nerozlučnom, že samostatná existencia jedného bez druhého je nemysliteľná, ale naopak, doplňujúc sa, predpokladajú vzájomne svoju existenciu.*

Dľa §-u 13. úst. zákona č. 236/1920: *Nabývanie domovského práva.* dosavadne ustanovenia o nabývaní a pozbývaní domovského práva, pokiaľ sa týmto zákonom nemenia, zostávajú aj na ďalej v platnosti.

Druhý odstavec tohoto §-u stanoví, že ohľadne povinnosti prijímania osôb do sväzku obecného na bývalom území uhorskom, teda na Slovensku a v Podkarpatskej Rusi platia ustanovenia zákona zo dňa 5. XII. 1896, č. 222. r. z. a to dňom 16. júla 1920.

*

Rozdelenie domovského práva.

Domovské právo (príslušnosť) sa nabýva alebo odvisle od rodinnoprávneho sväzku s druhou osobou, alebo neodvisle.

Odvisle od rodinnoprávneho sväzku nabývajú domovské právo deti a manželky, ktoré vzniká u detí narodením, u manželiek uzavretím sňatku (§§ 6., 7. XXII. 1886).

Derivatívne domovské právo.

Toto domovské právo natolko je spojené s rodinnoprávnym sväzkom, že deti pred dosiahnutím svojprávnosti (plnoletosti) a manželky za trvania manželstva nemôžu samostatne domovské právo nadobudnúť, a nasledujú svojich otcov poťažne manželov v domovskom práve aj vtedy, keď ich (otec, manžel) domovské právo sa medzi časom zmenilo.

Originálne domovské právo.

Toto je takzvané *odvodené-derivatívne* domovské právo.

Neodvisle od rodinnoprávneho sväzku domovské právo nabývajú iba *svojprávne* osoby a to *len výslovným prijatím* so strany obce. Je to samostatný spôsob nabývania domovského práva (originálne). Toto výslovné prijatie môže byť buďto *dobrovoľné* (§ 12. XXII. 1886), alebo *povinné* (nútené) (§§ 10., 11. XXII. 1886 a § 2. zákona č. 222/1896).

8

Tu treba poznamenať, že §§ 10. a 11. XXII. 1886 dňom 16. júla 1920, v smysle §-u 13. úst. zákona č. 236/1920 ztratili platnosť a treba sa s nimi zaoberať len z toho dôvodu, že ešte aj teraz veľmi často sa vyskytujú staré nevybavené veci, ktoré dľa týchto §§-ov treba posúdiť.

Keď nadobudnutie domovského práva ^{Výpomocný spôsob nabývania domovského práva.} dotyčnej osoby výšuvodenými spôsobmi v žiadnej obci nemôže byť ustálené, úrady môžu ju dľa §-u 16. XXII. 1886. prikázať do sväzku niektorej obce jako bezdomovca.

Toto je *výpomocný spôsob* nadobudnutia domovskej príslušnosti.

I. ČASŤ.

Odvodený spôsob nabývania domovskej príslušnosti.

(§§ 6. a 7. z. čl. XXII. 1886).

§ 6.

Legitímne alebo legitímované deti nasledujú príslušnosť otcovu. Nelegitímne deti patria do sväzku tej obce, do ktorej matka v dobe ich pôrodu patrila. Adoptované maloleté deti nasledujú príslušnosť adoptantovu.

§ 7.

Manželka sleduje príslušnosť svojho manžela a podržuje túto príslušnosť aj ako vdova, pokiaľ samostatne si nenadobudne novú príslušnosť. Jestli je manželský sväzok súdnym výrokom vyhlásený za rozlúčený, nastupuje do sväzku tej obce zpät, kde mala príslušnosť pred svojim výdajom.

Ženy, pôvodom cudzozemky, ktoré výdajom nadobudly št. občianstvo uhorské, podržia v prípadoch výšuvodených sňatkom nadobudnutú príslušnosť.

9

Dom. právo
zákonitých
detí.

Žena, ktorá po rozlúčení manželstva uzavreného s cudzincom, v smysle §-u 37. zák. čl. L. 1879. nadobudne späť uhorského štátneho občianstva, vstúpi nazpät do sväzku tej obce, do ktorej patrila pred uzavretím sňatku.

Výsvetlivky k §-u 6. : Podkladom domovského práva dľa §-u 6. je narodenie, a nabyva ho dotyčná osoba v okamihu narodenia. Deti narodením nadobutnutú domovskú príslušnosť podržiavajú si až dotiaľ, kým si samostatne novú domovskú príslušnosť nenadobudnú. Počas ich nezletilosti samostatne si domovské právo nenadobudnú (viď rozhodnutia býv. min. vnútra č. 71334 a 74180/1907 a nález Najv. s. s. č. 7764/1923).

V prípade zmeny rodičovho domovského práva manželské poťažne uzákonené (legitimované) alebo adoptované deti nasledujú svojho otca, poťažne adoptanta v novonadobnutom domovskom práve, pokiaľ nestaly sa plnoletými, nemanželské deti však svoju matku nenasledujú.

V prípade zmeny rodičovho domovského práva plnoleté deti viacej nenasledujú túto novú domovskú príslušnosť svojho rodiča, ale v smysle §-u 5. XXII. 1886 podržia si tú domovskú príslušnosť, ktorú mali v dobe pred dosiahnutím svojprávnosti po svojich rodičoch; iným slovom keď rodič v dobe po dosiahnutí svojprávnosti dieťaťa si novú domovskú príslušnosť nadobudol, dieťa túto novú domovskú príslušnosť nenasleduje (rozhodnutie min. vnútra č. 25543/1887 a rozhodnutie Uh. spr. s. č. 7019/908).

Z týchto dvoch prípadov jasne vidno, že maloleté deti až po dobu dosiahnutia svojprávnosti v každom prípade sledujú v domovskej príslušnosti svojho rodiča, kdežto svojprávne deti podržia svoje dosavadne domovské právo až dotiaľ, kým si samostatne nenadobudnú novú domovskú príslušnosť.

Žiadneho vlivu nemá na zmenu domovskej príslušnosti maloletých zákonitých detí tá okolnosť, že ich matka, jako vdova novú domovskú príslušnosť si nadobudla, pokiaľ maloleté deti v tomto prípade aj naďalej podržiavajú domovskú príslušnosť po svojom otcovi (rozhodnutie min. vnútra č. 21536/1889).

Ani tá okolnosť nemôže byť smerodajnou ohľadom dom. práva zákonitých maloletých detí, keď príslušnosť vdovy sa samostatne určí dľa jej osoby a nie po manželovi, pokiaľ ich príslušnosť v takomto prípade má byť určená v ich rodnej obci (rozhodnutie min. vnútra č. 2481/1887).

Jestli zákonitý otec odumrel pred narodením dieťaťa, toto patrí do tej obce, do ktorej patrila jeho matka v dobe odumretia.

Nemanželské dieťa uzákoni sa vtedy, keď matka uzavre sňatok s prirodzeným otcom, čo má ten účinok, že dieťa bude sledovať svojho otca v tom domovskom práve, ktoré mal v dobe uzákonenia.

Samo sebou sa rozumie, že nezákonné dieťa tej cudzozemky, ktorá uzavrela sňatok s tuzemcom, ktorý nie je prirodzeným

Dom. právo
nezákonných
a uzákonených
detí.

otcom dieťaťa, nenadobudne ani štátnej ani domovskej príslušnosti v tuzemsku (rozhodnutie min. vnútra č. 132301/1906).

Nemanželské deti patria do sväzku tej obce, v ktorej mala domovské právo matka *v dobe ich porodu* a podržia si toto domovské právo nadobudnuté *narodením* až dotiaľ, kým si po dosiahnutí svojprávnosti (plnoletosti) samostatne nenadobudnú novej domovskej príslušnosti. Práve tak nič nemení na domovskej príslušnosti nezákonných maloletých detí tá okolnosť, že matka počas ich nezletilosti si inú domovskú príslušnosť nadobudla. (Rozhodnutie Min. vnútra č. 29634/1886, a č. 833/1897).

V prípade, že domovská príslušnosť nezákonných detí nemôže byť zistená dľa príslušnosti, ktorú mala matka v dobe ich pôrodu, má byť samostatne určená pre ich osobu. (Rozhodnutie min. vnútra č. 25543/1887).

V dobe trvania manželského sväzku domovská príslušnosť nezákonného maloletého dieťaťa porodeného ženskou, žijúcou v skutočne jestvujúcom manželstve, má sa určiť v prvom rade dľa príslušnosti matky a keď jej príslušnosť nemôže byť zistená, má byť ustálená samostatne pre jeho osobu. (Rozhodnutie min. vnútra č. 67032/1889).

Adoptované deti len v tom prípade nasledujú adoptanta v domovskom práve, keď sú v dobe adopcie ešte maloleté, lebo plnoleté (svojprávne) deti nenasledujú adoptanta

Dom. právo
adoptovaných
detí.

v domovskom práve a podržia si svoje pôvodom nadobudnuté domovské právo až dotiaľ, kým si samostatne nové nenadobudnú.

Adoptované maloleté deti tak, ako aj manželské alebo legitimované počas ich nezletilosti pred dosiahnutím zletilosti (plnoletosti) nemôžu samostatne domovskú príslušnosť nadobudnúť a v prípade zmeny domovskej príslušnosti adoptanta nasledujú ho v novonadobudnutej domovskej príslušnosti, nakoľko sa ešte nestaly zletilými.

Výsvetlivky k §-u 7.

§ 7. určite hovorí, že manželka v domovskom práve nasleduje svojho manžela až dotiaľ, kým neovdovie, alebo kým súdobne rozsobášená nebude, alebo kým manželský sväzok za rozlúčený vyhlásený nebude, čo toľko znamená, že manželka počas trvania sňatku nemôže si samostatne inú domovskú príslušnosť nadobudnúť, aj keby existovaly u nej podmienky samostatného nadobudnutia domovského práva.

Ako vidno aj z tohoto, *podkladom nadobudnutia domovského práva dľa §-u 7. je uzavretie sňatku*, bez zreteľu na to, či je manželka svojprávna alebo nie, či je cudzozemka alebo tuzemka.

Dom. právo
manželky.

II. ČASŤ.

Samostatné nadobudnutie dom. práva.

(§§ 10., 11. a 12. XXII. 1886 a §§ 2—6. zák. 222/1896 r. z.).

A) Dobrovoľné prijatie.

(§ 12. XXII. 1886).

O žiadosti za prijatie do obecného sväzku bez usidlenia rozhoduje obec s vylúčením každej ďalšej apeláty.

O prijatie do sväzku obecného má sa súčasne s prijatím vyzrozumieť aj predstavenstvo obce, z ktorej prijatý vystúpil.

Dobrovoľné
prijatie.

Dľa §-u 12. z. čl. XXII. 1886 domovské právo sa nadobúda *dobrovoľným prijatím so strany* obce a tento spôsob nadobúdania domovského práva má ten význam, že čl. štátny občan bez *akéhokolvek zákonitého nároku* žiada o prijatie do sväzku niektorej obce. Na príklad: X. Y. v Košiciach nikdy nebýval alebo keď aj býval, nevyhovoval podmienkam v §-e 2. zákona č. 222/1896 r. z. uvedeným.

V takomto prípade o žiadosti uchádzača rozhoduje výlučne obecné zastupiteľstvo a to dľa *svojho voľného uváženia konečnou platnosťou*, takže nie je proti jeho usneseniu prípustný ďalší opravný prostriedok (na pr. odvolanie). Toto právo obecného zastupiteľstva vyplýva z ustanovenia §-u 32. XXII. 1886., dľa ktorého „obec vykonáva svoje autonómne práva skrze obecné zastupiteľstvo“. Nakoľko však prijímanie osôb do obecného sväzku v smysle §-u 25. cit. zák.

čl. treba považovať za rozhodnutie obecného zastupiteľstva, vynesené v konkrétnych veciach jednotlivcov, z tohoto dôvodu *len zastupiteľstvo s vylúčením akéhokolvek iného obecného orgánu je kompetentné rozhodovať* o prijatí osôb do sväzku obecného. (Vid' rozhodnutia min. vnútra č. 49068/1883, 32050/1889 a 84581/1890).

Následkom svojho autonómneho práva v smysle §-u 12. *obec je oprávnená kedykoľvek prijať osobu do svojho sväzku*, keď sa predbežným vyšetrením presvedčila, že osoba, ktorá má byť do sväzku prijatá, je nepochybne čl. štátnym občanom. Keď však otázka štátneho občianstva uchádzača (žiadateľa) je nejasná, má si obec pred rozhodnutím o prijatí uchádzača vyžiadať rozhodnutie nadriadeného úradu ohľadom vyriešenia tejto otázky a len po obdržaní takéhoto rozhodnutia (vyjadrenia) môže obec rozhodovať, poťažne dotyčnú osobu do svojho sväzku prijať.

V prípade, že obec (zastupiteľstvo) tento postup nezadržala a prijala do svojho sväzku cudzinca t. j. osobu, ktorá do 1. jan. 1910. v žiadnej obci ležiacej na terajšom území Čsl. republiky domovského práva nemala, takéto jej rozhodnutie jako absolutne zmätočné v smysle §-u 31. poťažne § 89. XXII. 1886 môže byť kedykoľvek nadriadeným úradom zrušené. (Vid' nálezy N. s. s. č. 1738/1924, 364/1924, 6337/1925).

Keď sa však obec dodatočne dozvie, že osoba, ktorú do svojho sväzku prijala,

Zmätočné roz-
hodnutie.

Obec je opráv-
nená svoje
opatrenie
odvolať v prí-
pade zmätoč-
nosti.

nie je čl. štátnym občanom, môže aj sama obec svoje zmätočné rozhodnutie (usnesenie) zrušiť a vyhlásiť za neplatné, jako taký správny akt, ktorý dľa platných predpisov je neprípustný, ktorý už sám o sebe vylučuje možnosť nadobudnutia akéhokoľvek práva a *vylučuje samé právo*, o ktoré tuná ide.

Nadriadená inš. vrchnosť len pre absolútnu zmätočnosť môže zrušiť opatrenie podriadeného úradu.

Nie je však oprávnená nadriadená vrchnosť usnesenie obce zrušiť len z toho dôvodu, že obec prijala do svojho sväzku osobu nemajúcu domovského práva, ktorá nemohla dokázať svoju predošlú príslušnosť, na príklad bezdomovec, alebo, že na základe nesprávne uvedeného §-u bola do sväzku obce prijatá, alebo, že za základ prijatia vzala už neplatné ustanovenia zákona (§§ 10. a 11. XXII. 1886), pretože tieto opatrenia obce, spadajúce do jej samosprávy, nie sú absolútne zmätočné, ale len také, ktoré zákonitým ustanoveniam nezodpovedajú, následkom toho nadriadený úrad ako dohliadacia vrchnosť nemôže z úradu tieto zákonitým ustanoveniam sa protiviace, ale nie absolútne zmätočné správne akty zrušiť z toho dôvodu, lebo udeľovanie domovského práva v smysle §-u 25. XXII. 1886 patrí do samostatnej pôsobnosti obce a preto len ona je oprávnená, aby svoj prípadný omyl napravila.

Mylná aplikácia zákonitých ustanovení nie je dôvodom absolútnosti.

Výšoznačené vady jako nedostatok domovského práva alebo mylná aplikácia zákonitých ustanovení neopravňujú nadriadenú vrchnosť k zrušeniu takýchto rozhodnutí, lebo to patrí do

vlastnej pôsobnosti obce, ale môže upozorniť obec na odstránenie týchto zákonitých nedostatkov, t. j. aby svoje opatrenie výnimočne zmenila, svoj omyl napravila.

Obec svoje pôvodné rozhodnutie len **Error facti.** vtedy môže zmeniť, po prípade odvolať alebo zrušiť, keď sa toto rozhodnutie zakladá na *podstatnom skutkovom omyle (error facti)*, to jest, keď skutkové predpoklady, na základe ktorých bolo domovské právo osobe uznané, byly nesprávne alebo vôbec ani nejestvovaly.

Na príklad: X. Y.-novej bolo uznané dom. právo v Košiciach na základe §-u 7. XXII. 1886; neskoršie však vysvitlo, že menovaná len v konkubináte žila s osobou, od ktorej si ona odvodzuje domovské právo na základe §-u 7. v Košiciach.

Druhý príklad; X. Y. bol prijatý do sväzku mesta Košíc na základe §-u 2. zákona č. 222/1896. a neskoršie sa zistí, že dotýčny v skutočnosti v Košiciach ani nebýval.

V obidvoch prípadoch mestské zastupiteľstvo je oprávnené svoje omylné rozhodnutie odvolať, nakoľko sa ono zakladalo na podstatnom skutkovom omyle, ale nie je povinné to odvolať, lebo v obidvoch prípadoch bol do sväzku mesta prijatý štátny občan československý, následkom toho ide o postup, ktorý nezodpovedá zákonným ustanoveniam, ale ináč nie je absolútne zmätočný.

Pri nadobúdaní domovského práva dľa §-u 12. obecné zastupiteľstvo je prvou a poslednou inštančnou vrchnosťou a proti jeho rozhodnutiu

Inštančný postup.

je nepripustný ďalší opravný prostriedok tak v prípade vyhovenia ako aj nevyhovenia žiadosti.

V tomto prípade obecné zastupiteľstvo rozhoduje o žiadosti jako kompetentná inštančná vrchnosť a v tomto prípade, to jest, dľa §-u 12., vynesené usnesenie obce treba považovať za inštančné rozhodnutie, ináč vždy treba usnesenie obce pokladať za prehlásenie strany. (Nález N. s. s. č. 4290/1919.)

Vyrozumenie
predošlej obce
a jeho úkol.

Druhý odst. §-u 12. vypovie, že o prijatie do obecného sväzku má byť súčasne upovedomené predstavenstvo tej obce, zo sväzku ktorej prijatý vystúpil.

Toto ustanovenie však neznamená to, že prijatie v novej obci by sa nemohlo stať perfektným z toho dôvodu, že predošlá (stará) obec nebola o prijatí vyrozumená, pretože toto vyrozumenie nie je podmienkou nadobudnutia domovského práva dľa tohoto §-u alebo iného zákonného ustanovenia, ale je to len opatrenie urobené v záujme vedenia presnej evidencie príslušníkov obce, a sleduje iba úkol evidenčný (Nál. N. s. s. č. 21897/25).

B) Povinné (nútené) prijatie.

§§ 10., 11. XXII. 1886 a §§ 2—6 z. čl. 222/1896).

1. Povinné prijatie dľa §-u 10. zák. čl. XXII. z r. 1886.

(Toto ustanovenie ztratilo platnosť dňom 16. VII. 1920).

§ 10.

Kto sa z tej obce vo sväzku ktorej bol, vystahuje do inej obce, týmto ešte nevystúpi zo sväzku

bývanej obce, jestli ovšem v novej obci štyri roky nepretržite býva, prispieva k tarchám tejto obce a táto obec behom tejto doby neuplatní proti nemu námietok uvedených v bodoch a, b, c § 9., tak sa považuje, že patrí do sväzku tejto obce a že vystúpil zo sväzku predošlej obce ešte aj v tom prípade, jestli asnaď svoj úmysel usadiť sa neprihlásil; vyjmúc, jestli v tej obci, z ktorej sa presťahoval, aj behom tohoto času stále prispieval k obecným tarchám, alebo aj bez takého prispievania, jestli on sám chce si podržať so súhlasom tejže obce predošlé domovské právo.

Výsvetlivky: Dľa §-u 10. XXII. 1886 nabýva sa domovské právo splnením podmienok týmto §-om požadovaných a vyžaduje sa, aby uchádzač bol výslovne prijatý usnesením obecného zastupiteľstva do sväzku obecného.

Pri spôsobe nadobudnutia domovského práva dľa tohoto ustanovenia obecné zastupiteľstvo skúma, nie len štátne občianstvo žiadateľa ale skúma aj tú okolnosť, či uchádzač (žiadateľ) splnil poľahke vyhovol všetkým náležitostiam týmto §-om požadovaným a to:

Podmienky
nabývania
dom. práva dľa
§-u 10. XXII.
1886.

1. či je štátnym občanom,
2. či v obci sa nepretržite 4 roky zdržoval a obec za túto dobu neuplatnila proti nemu námietky v §-e 9. uvedené,
3. či za túto dobu prispieval k obecným tarchám.

Čo sa týče 1. bodu, o tom sa obecné zastupiteľstvo vždy presvedčí z dom. listu vystaveného dosavádnou domovskou obcou, ktorý vždy má byť ku spisom pripojený. Keď však žiadateľ nemôže sa dom. listom preukázať, ale o jeho štátnej príslušnosti niet

Dokázanie
št. občianstva.

pochybnosti (bezdomovec), obec môže upustiť od predloženia dom. listu. Keď je však pochýbné jeho štátne občianstvo, má záležitosť predložiť nadriadenej vrchnosti cieľom vyžiadania rozhodnutia eventuálne vyjadrenia, či žiadateľa treba považovať za štátneho občana.

V prípade, že obec tak neurobí a prijme do svojho sväzku cudzinca, toto opatrenie obce je absolútne zmätočné, a má byť nadriadenou vrchnosťou zrušené. (Viď nál. N. s. s. č. 1738/24.)

Nepretržitý
4 ročný pobyt.

2. Nepretržitosť 4 ročného pobytu nie je prerušená vykonávaním brannej povinnosti, alebo prechodným vzdialením za účelom zárobkovým.

Prispievanie
k obecným
farchám.

3. Čo sa týče prispievania k obecným farchám, vyžaduje sa, aby uchádzač *za celú štyri ročnú dobu prispieval* k obecným farchám (N. s. s. č. 8404/1922) a nie je dostatočné jednorázové prispievanie k obecným farchám za štyri ročnú dobu, ktoré stanovisko bolo zaujaté v judikatúre býv. uhorského správneho súdu č. 19/1897.

Skutočné pri-
spievanie k
obecným
farchám.

Ďalej vyžaduje sa, aby uchádzač *skutočne prispieval* k obecným farchám, aby jemu predpísaná daň zaplatil, a musí byť zavedený v daňových soznamoch. (Nál. N. s. s. č. 18255/22.)

Obecnú službu (notár, učiteľ, hasič, nočný strážnik) nemožno považovať za prispievanie k obecným farchám. (Nál. N. s. s. č. 11841/25.)

Tomu podobne N. s. súd vyslovil nálezom zo dňa 1. XII. 1922. č. 18255, že podmienka prispievania k obecným farchám v §-e 10. XXII. 1886. stanovená nie je splnená u osôb, ktoré sú dľa ustanovenia § 138. uvedeného zák. čl. oslobodené od platenia obecných daní zo svojho služobného platu jako štátni úradníci, ponevác zákon v tomto ohľade nečiní žiadneho rozdielu medzi osobami a nestanoví ani v §-e 10., ani na inom mieste žiadne výnimky na prospech štátnych úradníkov, alebo iných osôb oslobodených od obecnej dane. (Nál. N. s. s. č. 18255/1922.)

Oslobodenie
št. úradníkov
od platenia
obcej dane
a jeho účinok.

Platenie činžovných halierov treba považovať za prispievanie k obecným farchám. (Nál. N. s. s. č. 15712/24.)

Činžovné
haliere.

Jestli uchádzač týmto náležitosťami vyhovel, obec je povinná prijať ho do svojho sväzku a vystaviť mu na požiadanie domovský list. V prípade nevyhovenia jeho žiadosti môže sa už odvolať k nadriadenej vrchnosti, aby jeho zákonitému nároku na prijatie bolo vyhovené. V tomto treba spatriť rozdiel medzi dobrovoľným a núteným prijatím.

Dom. právo dľa tohoto §-u nenabýva sa automaticky, to jest so splnením podmienok týmto §-om požadovaných, *ale nabýva sa iba konštitutívnym aktom výslovného prijatia dotyčnej osoby do domovského sväzku obce*. Tento názor bol už častejšie vyslovený najvyšším správnym súdom a menovite tiež nálezom zo dňa 28. decembra 1923. č. 16455.

Výslovné pri-
jatie do obec-
ného sväzku.

Inštančný
postup.

Keď teda uchádzač nebol výslovne do sväzku obce prijatý, nemôže sa úspechom dovolávať praxe maďarských úradov v tomto ohľade prevádzanej, pretože právna prax nestáva sa právnou normou a nemôže preto právoplatne zaväzovať úrad, aby sa tento dľa nej riadil.

Teraz vyskytuje sa otázka, ktorá administratívna vrchnosť je kompetentná v prípade odvolania oproti rozhodnutiu obecného, poľažne mestského zastupiteľského úradu v druhom stupni rozhodovať? Na túto otázku dá odpoveď § 25. odst. 2 z. čl. XXII. 1886, dľa ktorého „proti rozhodnutiam obce vydaným v súkromných záležitostiach určitých jednotlivých osôb, je prípustné odvolanie na župný správny výbor a z toho, keď obe rozhodnutia sa od seba odchyľujú, na ministerstvo vnútra.“

§ 23. XXVI. 1896 zase stanoví, že „o sťažnostiach proti rozhodnutiam správneho výboru, prípadne mestskej rady municipálneho mesta, vydaných o prijatí osôb v obci sa usadivších do sväzku obecného dľa §-ov 10., 11. a 164. XXII. 1886 rozhoduje správny súd.“

Nakoľko v smysle §-u 10. XXII. 1886 obecné zastupiteľstvo rozhoduje o nároku jednotlivcej osoby, teda vynáša rozhodnutie v jej súkromnej záležitosti v obore svojej vlastnej pôsobnosti, preto v II. stupni rozhoduje župný správny výbor a v prípade ďalšieho odvolania ministerstvo vnútra.

Keďže v smysle §-u 23. z. čl. XXVI. 1896 oproti rozhodnutiu správneho výboru je prípustná sťažnosť k najvyššiemu správne-
mu súdu, preto od nadobudnutia právoplatnosti zák. čl. XXVI. 1896 odpadá prípadné odvolanie na ministerstvo vnútra a je prípustná len sťažnosť k správne-
mu súdu podaná do rozhodnutia župného správneho výboru.

Vstúpením však v platnosť zákona zo dňa 29. febr. 1920, č. 126/1920 Sb. zák. a nar. o sriadení župných a okresných úradov, boly zrušené dosavadné správne výbory a ich pôsobnosť bola v smysle §-u 6. prenesená na župné úrady, ktoré od 1. januára 1923 v druhom stupni konečnou platnosťou rozhodujú.

V tomto pokračovaní okresný úrad jako inštančná vrchnosť úplne odpadá.

Obec pri nadobudnutí domovského práva dľa §-u 10. XXII. 1886 môže vo smysle §-u 14. tohoto zák. článku vyrubiť taxu za prijatie. (Nález N. s. s. č. 1573/23.)

Nemôže však túto taxu vyrubiť, jestli od prijatia už uplynulo viac než 5 rokov, pretože podľa § 139. XXII. 1886, rozhodujúce sú pri vymáhaní obecnej dane ustanovenia zák. čl. XI. 1909 a § 25. XII. 1909, ktorý stanoví, že verejné záväzky uvedené v §§ 12. a 13. tohoto zákona sa vymáhajú vo smysle zákona o správe verejných daní a že ustanovenie o premlčaní platí aj pre tieto záväzky. (Nález N. s. s. č. 1573/23.)

Vyrubenie
dane.

Lehota vyrubenia dane.

Po 1. januári 1923 vo veciach poplatkových (vyrubenie taxy za prijatie) rozhoduje jako posledná inštančná vrchnosť okresný úrad a nie okr. výbor. (Nález N. s. s. č. 9006/1925.)

2. Povinné prijatie dľa § 11. zák. čl. XXII. 1886.

(Toto ustanovenie ztratilo platnosť dňom 16. júla 1920.)

§ 11.

Keď sa usadivší chce dať prijať do sväzku tej obce, do ktorej sa presadil, môže sa o to v lehote ustálenej v § 10. u tej obce ústne alebo písomne uchádzať a obec môže prijatie hneď udeliť, to ovšem odmietnuť nemôže :

- a) jestli usadivší za dva roky v obci stále býval ;
- b) jestli za tento čas obecnú daň platil, alebo nakolko by takejto nebolo bývalo, iné verejné farchy ustavične znášal ;
- c) jestli medzitým nepodlieha výnimkám uvedeným v bodoch a, b, c § 9.

Rozdiel medzi §-om 10. a 11. javí sa len v tom, že uchádzač o domovské právo už po 2 rokoch nadobudne nárok na nútené prijatie, jestli podmienkam uvedeným v bodoch a), b), c) vyhovel.

Judikatúra je tá istá, jako pri §-e 10. uvedená.

3. Povinné prijatie dľa §§-ov 5—6 zák. č. 222/1896 r. z.

§ 2.

Výslovné prijatie do sväzku domovského nemôže byť odopreté od obce pobytu tomu rakúskemu štát-

nemu občanovi, ktorý po dosiahnutí svojprávnosti po desať rokov, ktoré predchádzajú žiadosť za právo domovské, dobrovoľne a nepretržite v obci sa zdržoval.

Keď niekto počal sa v obci zdržovať za okolnosti, ktoré vylučujú pobyt dobrovoľný, vtedy desaťročná lehota počína sa len tým dňom, ktorého tieto okolnosti prestaly. Keď nastaly také okolnosti len po počiatku pobytu, vtedy za dobu, pokiaľ trajú, táto desaťročná lehota nebeží.

Keď sa niekto vzdá dobrovoľne pobytu v obci, pretrhne sa počatá desaťročná lehota pobytu. Za prerušenie pobytu sa ale nepokladá dobrovoľné vzdialenie sa, keď z okolností, za ktorých sa stalo, ide na javo úmysel pobyt podržať.

Vydržanie práva domovského v obci započaté ani nestaví ani nepretrhuje sa neprítomnosťou, ktorej bolo treba len za príčinou splnenia brannej povinnosti. Napriek tomu desaťročná lehota neplynie, pokiaľ trvá iná neprítomnosť nedobrovoľná.

Žiadateľ nesmie ďalej za tejto stanovenej lehoty pobytu pripadnúť na farchu verejnému chudinskému zaopatreniu. Za úkony chudinského zaopatrenia sa nepokladá, keď voľakto bol oslobodený od školného vzhľadom na dietky do školy chodiace, ako aj požívanie nadácie, konečne podpora len prechodne poskytnutá.

§ 3.

Nárok dľa § 2. tohoto zákona nadobudnutý na výslovné prijatie do sväzku domovského sú oprávnené uplatniť nielen osoba k tomu istému nároku oprávnená, poťažne jej nástupcovia v práve domovskom, to jest tie osoby, ktoré dľa ustanovení §§ 6., 7., 12. a 13. zákona zo dňa 3. decembra 1863, č. 105. r. z. odvodzujú svoje domovské právo od tohoto oprávneného, ale aj dosavadná obec domovská, a keď ide o bezdomovca, tá obec, ktorej bezdomovec bol pridený dľa ustanovenia III. oddielu zákona domovského.

1 Každá obec je povinná o prijatí niektorej osoby do sväzku domovského na základe § 1. alebo 2. vykonanom vyrozumeť dosavadnú obec domovskú.

§ 4.

Keď volaktorý rakúsky štátny občan vzdal sa svojho pobytu v obci, v ktorej dľa § 2. tohoto zákona nadobudnul nárok na prijatie do sväzku domovského, alebo keď opustil nedobrovolne územie tejto obce, môže byť tento nárok uplatnený od jeho domovskej obce, ale behom 5 rokov po tom, kedy v onej obci prestal bývať.

Žiadosti, ktoré sa dľa §§ 2., 3. a 4. musia podať, aby nárok na výslovné prijatie do sväzku domovského bol k platnosti privedený, sú kolku prosté.

§ 5.

Cudzozemci a osoby, ktorých štátne občianstvo nie je možné preukázať, nadobudnú za podmienok v § 2. ustanovených nároku na sľub, že budú prijatí do sväzku domovského niektorej obce rakúskej; prijatie stane sa ale len potom účinným, keď osoby tieto nadobudly rakúske štátne občianstvo.

§ 6.

Keď obec pobytu opomenie rozhodnúť o domáhanom nároku na prijatie do sväzku domovského (§§ 2., 3., 4.) vzťažne o jeho prislúbení (§ 5) v lehote šesť mesiacov od podania náročnej žiadosti rátajúc, pripadne rozhodnutie nadriadenému úradu politickému.

Ten istý úrad rozhoduje pri odvolaní, keď prijatie do sväzku domovského, poťažne prislúbenie jeho v prípadoch §§ 2—4. vzťažne 5., obcou pobytu bolo odoprené.

Výsvetlivky: Jako to už aj pri §-e 10. XXII. 1886. uvedené bolo, §§ 10. a 11. XXII. 1886. v smysle §-u 13. úst. zákona č. 236/1920 Sb. z. a nar. pozbyly dňom 16. júla 1920. platnosti a boly nahradené §§-mi 2—6 zákona č. 222/1896 r. z.

Dľa §-u 2. nabýva sa domovské právo po splnení podmienok týmto §-om požadovaných konštitutívnym aktom výslovného prijatia dotýčnej osoby do domovského sväzku.

Podmienky nabývania domovského práva dľa §-u 2. t. zák.

Za podklad prijatia dľa tohoto §-u vyžadujú sa nasledovné podmienky:

1. štátne občianstvo,
2. svojprávnosť,
3. desaťročný dobrovoľný a nepretržitý pobyt,

4. uchádzač nesmie za túto dobu pripadnúť na tarchu verejného zaopatrenia.

Ad. 1. O štátnom občianstve uchádzača št. občianstvo sa presvedčí obecne zastupiteľstvo z domovského listu vystaveného dosavádznou domovskou obcou.

Ad. 2. Dľa § 1. zákona č. 447/1919 Svojprávnosť. Sb. zák. a nar. stane sa osoba svojprávnou 1. dovršením 21. roku veku svojho alebo 2. vyhlásením za plnoletého kompetentnou vrchnosťou, alebo 3. osoby ženského pohlavia uzavretím sňatku.

Ad. 3. Dobrovoľný je ten pobyt, ktorý si stránka samovoľne zvolila, ktorému nižším spôsobom ani zákonom, ani vrchnostenským opatrením (rozsudkom) nie je viazaná už od jeho započatia, t. j. už pri započatí pobytu nesmie chybieť voľnosť prejavienia vôle uchádzača. Preto keď táto podmienka už pri započatí pobytu chýbala, desaťročná lehota sa započat' nemohla. Na príklad u osôb v žalári, vo vojenskom zajatí, polepšovni, v blázinci atď.

Dobrovoľný pobyt.

Okolnosti, ktoré prerušujú desaťročnú dobu.

Jestli však už po započatí pobytu vyskytnú sa okolnosti, ktoré vylučujú kontinuitu a dovŕšenie desaťročnej doby, tieto okolnosti majú len zastavujúci účinok dobrovoľného pobytu, ale neprerušujú desaťročnú dobu a pominutím týchto okolností (na príklad: nútená vzdialenosť) dobrovoľný pobyt sa znova započína. Dobu pobytu pred nastaním vylučujúcich okolností treba počítať do doby, ktorá sa znova započala po pominutí vylučujúcich okolností.

Zákonitá povinnosť.

Vykonávaním zákonnej povinnosti (na príklad: branná povinnosť) zapríčinená nedobrovoľná vzdialenosť ani nestavia ani neprerušuje započatú desaťročnú vydržiavaciu dobu, takže táto doba má byť do desaťročnej lehoty pripočítaná, keď sa jedná o osoby, ktoré pred započatím vojenskej služby boli už svojprávne.

Doba ztrávená v manželsíve.

Dobu, ktorú vdova počas trvania manželstva ztrávila v obci pobytu manžela, treba započítať do desaťročnej lehoty dľa § 2. tohoto zákona, pretože tento pobyt sa považuje za dobrovoľný. (Nález N. s. s. číslo 20996/24.)

Pobyt četníka je dobrovoľný.

Tomu podobne pobyt četníka v mieste jeho služobného určenia nemožno pokladať za nedobrovoľný vo smysle §-u 2. tohoto zákona, pretože táto osoba má možnosť tento služobný pomer kedykoľvek rozviazať a následkom toho miesto svojho pobytu kedykoľvek opustiť. (Nál. N. s. s. číslo 2765/1919.)

Doba neprerušeneho pobytu v obci musí obnášať 10 rokov. Táto doba *nemusi však bez presiania plynuť*, lebo zákon vyžaduje len to, aby desaťročný pobyt nebol dobrovoľne prerušený, nakoľko medzi týmto časom môžu sa vyskytnúť také okolnosti, ktoré buďto stavajú, buďto prerušujú plynutie započatej doby pobytu v spočívaní a v prerušení. V oboch prípadoch zastane plynutie vydržiavej doby a to v prípade spočívania dočasne, kdežto v prípade prerušenia definitívne, čo tolko znamená, že v prvom prípade vydržiavací lehota ďalej plynie a pripočíta sa do desaťročnej lehoty doba uplynutá pred vyskytnutím spočívacích okolností, kdežto v druhom prípade prerušenie desaťročnej doby má ten účinok, že do prerušenia uplynutá doba do desaťročnej lehoty nemôže byť pripočítaná a znova musí byť započatá.

Nepretržitost 10 ročného pobytu a jeho účinok.

Len dobrovoľná vzdialenosť prerušuje započatú desaťročnú dobu.

Dobrovoľné vzdialenie z obce pobytu nemožno vtedy považovať za prerušenie pobytu zakladajúceho nárok na prijatie do sväzku domovského, keď úmysel podržať bydlisko v obci dosávadneho pobytu je v dobe odchodu patrný z určitých na vonok zjavných okolností. (Nál. N. s. s. č. 3161/1919.)

Dobrovoľné vzdialenie.

Tiež nárok na prijatie do domovského sväzku obce pobytu neztratí ten, kto sa z obce vzdialil len za pominajúcim (dočasným)

Dočasné vzdialenie.

účelom v úmysle, že sa zase vráti. (Nál. N. s. s. č. 18817/24).

Uplatnenie nároku na prijatie.

Nárok na udelenie domovského práva podľa § 2. zákona č. 222/1896 vydržaním už nadobudnutý nezaniká smrťou vydržiateľa a môže tedy pre osoby, ktoré vydržiateľa v domovskom práve sledujú, byť uplatnený nimi, jako aj dosavádznou obcou domovskou aj po smrti vydržiateľa potiaľ, kým lehota stanovená v § 4. neuplynula.

Vo všeobecnosti rečeno *dobrovoľná a dočasná vzdialenosť vôbec neprekáža plynutiu vydrživacej desaťročnej lehoty*, lebo tým by bol obmedzovaný voľný pohyb osôb, ktorý je však každému štátnemu občanovi zákonom zabezpečený.

Chudobinské zaopatrenie.

Ad 4. Na nútené prijatie dľa tohoto §-u má nárok len tá osoba, ktorá počas desaťročnej lehoty neprípada na ťarchu verejného chudobinského zaopatrenia.

O verejnom chudobinskom zaopatrení len vtedy môže byť reč, keď zaopatrenie je *založené na predpisoch verejnoprávných* a keď zaopatrenie sa poskytuje verejným fondom. (N. s. s. č. 2727/22).

Verejná dobročinnosť.

„Verejnú dobročinnosť“ nemožno považovať za verejné chudobinské zaopatrenie, pokiaľ jej základom není zákonite normovaná povinnosť k podpore chudobných, ba záleží ona v dobrovoľnom jednaní súkromných osôb na podporu odkázaných. (N. s. s. 2727/22).

Tomu podobne vyžaduje sa, aby osoba skutočne pripadla na obťaž verejnemu chudobinskému zaopatreniu a nie je dostatočným dôvodom vylučujúcim nadobudnutie práva domovského tá okolnosť, že uchádzač nemohol ani seba ani svoju rodinu vyživiť. (N. s. s. č. 2727/22).

Verejným zaopatrením chudobinským není dľa § 2. tohoto zákona, jestli sa niekto **žobrota**. živí žobrotou. (N. s. s. č. 2727/22).

Uhonný život nie je dôvodom vylučujúcim vydržania dom. práva dľa tohoto zákona. **Uhonný život.**

Chudobinské zaopatrenie vo smysle § 2. tohoto zákona poskytnuté už po uplynutí desaťročnej lehoty, nedotýka sa nároku už vzniknutého vzdor tomu, že nebol nárok ešte uplatnený (N. s. s. č. 12206/1920), pokiaľ táto okolnosť nároku už vzniklému nemôže byť na újmu. **Chudobinské zaopatrenie po 10 ročnej dobe.**

Len prechodne poskytnutá podpora nemôže sa považovať za verejné zaopatrenie. (Nál. Rak. administratívneho súdu č. 10146/1905). **Prechodne poskytnutá podpora.**

Po splnení podmienok, uvedených v §-e 2. tohoto zákona uchádzač nadobudne nárok na nútené prijatie, to jest obec na jeho žiadosť je povinná prijať ho do svojho sväzku. Jestli obec jeho žiadosti vyhovie, stáva sa usnesenie obce nenapadnuteľným. V prípade, že by jeho žiadosti nebolo vyhovie, je oprávnený obrátiť sa so žiadosťou k nadriadenej vrchnosti, ktorá rozhodne v I. stupni. **Uplatnenie nároku na prijatie.**

Zamietavé usnesenie obce neni rozhodnutim.

Usnesenie obce, ktorým ziadosti uchádzača nebolo vyhovené, nie je rozhodnutím vydaným v postup inštančnom, ale len prehlásením jednej strany a to obce, že dotyčného do svojho sväzku neprijíma; a dovolanie žiadateľa k nadriadenej vrchnosti nie je opravným prostriedkom, ale prvým podaním zahajujúcim spor vzniklý medzi obcou a stranou (N. s. s. č. 4290/1919), ktorý spor v smysle §-u 6. zákona č. 222/1896 má riešiť nadriadená vrchnosť.

Nadriadená vrchnosť a

Nadriadenou vrchnosťou pre malé a veľké obce dľa §-u 31. XXII. 1886 je okresný úrad a pre mestá so sriadeným magistrátom župný úrad, následkom toho

Inštančný postup.

1. v prípade odvolania v malých a veľkých obciach o žiadosti v I. stupni rozhoduje okresný úrad. Tomu podobne rozhoduje okresný úrad, keď obecné zastupiteľstvo opomenie do šesť mesiacov od podania žiadosti rozhodnúť. V druhom (II.) stupni rozhoduje župný úrad. Proti II. stupňovému rozhodnutiu župného úradu, jestli sa v meritu neshoduje s I. stupňovým rozhodnutím okresného úradu, je prípustná apelácia k ministerstvu vnútra (ministerstvo pre správu Slovenska) a keď sa s ním shoduje, je rozhodnutie župného úradu v postupe inštančnom konečné.

Keď v meste so sriadeným magistrátom opomenie mestské zastupiteľstvo o žiadosti do šesť mesiacov rozhodnúť, alebo keď žiadosti uchádzača nevyhovie, rozhodne v

I. stupni župný úrad, v prípade odvolania ministerstvo vnútra (ministerstvo pre správu Slovenska) (N. s. s. č. 8852/25).

Dľa §-u 3. tohoto zákona nie len uchádzač a jeho nápadníci t. j. osoby, ktoré si dom. právo po jeho osobe odvodzujú, sú oprávnené na uplatnenie nároku nadobudnutého dľa §-u 2., ale aj dosavádna domovská obec.

Uplatnenie nároku predošlou obcou.

Osoby spomenuté v predošlom odstavci môžu si tento nárok uplatniť do dvoch rokov, kdežto obec do päť rokov od vzdialenosti uchádzača, poťažne zanechania obce uchádzačom t. j. osobou, ktorá si nárok dľa §-u 2. nadobudla (§ 4.).

Lehota k uplatneniu nároku.

Tu treba poznamenať, že pri príležitostnej potrebe predloženia domovského listu dosavádna domovská obec nemôže právom a úspechom namietat a vydanie požadovaného dom. listu odopret z toho dôvodu, že dotyčná osoba v §-e 2. tohoto zákona vytčené podmienky už splnila v novej obci a týmto ona v smysle § 4. uplatňuje nárok na nútené prijatie. (Na príklad hradenie nemocenských trov.) Táto námietka neobstojí už aj z toho dôvodu, že dom. právo dľa tohoto §-u nenabýva sa so splnením podmienok týmto §-om požadovaných, ale nabýva sa iba konštitutívnym aktom výslovného prijatia dotyčnej osoby do domovského sväzku obce. Nakoľko však ani obec ani sama oprávnená osoba doposiaľ tento nárok neuplatnili podaním žiadosti, preto nemohla

Pokračovanie, keď nárok na prijatie nebol ešte uplatnený

si osoba, o ktorú ide, dom. právo nadobúdnúť v novej obci, ale podrží si ho v starej obci až dotiaľ, kým nebude do sväzku novej obce prijatá, a preto vo výšúvedenom prípade dosavádna stará obec je povinná pre osobu dom. list vystaviť a súčasne podaním žiadosti na novú obec môže uplatniť nárok na nútené prijatie osoby dľa §-u 4.

III. ČASŤ.

Výpomocný spôsob nabývania domovskej príslušnosti.

Príkazovanie.

§ 16.

V prípadoch, kde príslušnosť na základe horeuvedených ustanovení nemôže byť zistená, prikáže sa osoba, o ktorú ide, prihladiť k poradiu nasledovných podkladov, do sväzku onej obce:

- a) v ktorej platí dane;
- b) v ktorej sa narodila;
- c) v ktorej sa behom posledných päť rokov najdlhšie zdržovala;
- d) v ktorej bol nalezenec najdený;
- e) kto sa stavál k vojenskej službe, alebo dobrovoľne službu tú nastúpil, pokladá sa za príslušníka obce, za ktorú k odvodu bol postavený, alebo za ktorú dobrovoľne službu vojenskú nastúpil.

Keď je otáznou príslušnosť celej rodiny, a keď bola príslušnosť otca na základe niektorého z horeuvedených bodov zistená, alebo sa súčasne má zistiť, je príslušnosť otca rozhodujúcou pre všetkých členov rodiny, vyjmúc tých, ktorí už inej príslušnosti nadobudli.

Výsvetlivky: Ustanovenie §-u 16. má význam výpomocného spôsobu nabývania domovského práva. *ten význam, že týmto spôsobom ustálené domovské právo je len dočasné a jeho platnosť trvá len dotiaľ, kým sa nezistí domovské právo osoby derivatívnym, alebo originálnym (samostatným) spôsobom.*

Ustanovenie odst. 1. §-u 16. presne stanoví poradie, dľa ktorého treba prikázať osobu, ktorej domovské právo nemožno určiť dľa §§-ov 6., 7., 10., 11., 12. XXII. 1886 a §-u 2. zákona č. 222/1896. V poradí tomto

Pokračovanie
dľa §-u 16.
XXII. 1886.

je na prvom mieste obec, v ktorej osoba táto platí dane, ďalej obec, v ktorej sa osoba narodila atď. Platenie dane môže byť priame samým poplatníkom, alebo aj nepriame tak, že za zamestnanca platí daň zamestnávateľ, ktorému bola daň za zamestnanca predpísaná. Ide-li teda o prikázanie osoby, ktorá je zamestnancom, treba prv, než sa prikáže v ďalšom poradí §-u 16. stanovenom, nie len zistiť, či dotyčná osoba je zapísaná v daňových soznamoch, ale treba aj zistiť, či daň neplatí za ňu jej zamestnávateľ. (Nál. N. s. s. č. 21173/25).

Prikázanie maloletej osoby.

Keď vznikne pri zisťovaní domovskej príslušnosti maloletého spor o domovskú príslušnosť jeho otca, musí úrad postupovať dľa 2. odst. §. 16. XXII. 1886., t. j. musí úrad v prvom rade prikázať v poradí ustanovenia odst. 1. otca a do tej istej obce sa ustáli príslušnosť maloletej osoby dľa §-u 6. XXII. 1886. (N. s. s. č. 5418/26.)

Prikázanie svojprávnej osoby.

Jestli však osoba, ktorá má byť prikázaná, je už svojprávna, má byť v poradí ustanovenia odst. 1. §-u 16. XXII. 1886. samostatne dľa jej osoby prikázaná.

Táto právna zásada vyplýva z ustanovenia §-u 6. XXII. 1886, dľa ktorého svojprávne deti samostatne nadobúdajú dom. právo, kdežto deti nezletilé (maloleté) do dovŕšenia zletilosti (svojprávnosti) nemôžu samostatne nadobudnúť domovského práva.

V prípade, že otec maloletého dieťaťa už nežije, a jeho príslušnosť nemohla byť

zistená, treba maloleté dieťa samostatne dľa jeho osoby prikázať v poradí odst. 1. §-u 16. lebo mŕtvú osobu až na výnimku 2. odst. §-u 16. nemožno prikazovať.

Prikazovanie maloletého dieťaťa, keď otec už nežije.

Jedná-li sa o nezákonné maloleté dieťa a domovskú príslušnosť matky, ktorú ona mala počas jeho narodenia, a nemôže byť zistená, nech už matka žije alebo nie, treba dieťa vždy samostatne dľa bodu 2. odst. 1. §-u 16. prikázať do jeho rodnej obce.

Prikazovanie maloletého nezák. dieťaťa.

Pri prikazovaní dľa bodu a) § 16. treba brať za základ tú dobu, v ktorej sa vyskytla potreba prikázania. (Rozhodnutie min. vnútra č. 13724/1900.)

Inštančný postup vid' pri sporných domovských záležitostiach IV. časti.

IV. ČASŤ.

Sporné domovské záležitosti.

§ 17.

Obec je povinná na ústne, alebo písomné požiadanie jednotlivcov, alebo na vyzvanie zúčastnených úradov vystaviť vysvedčenie o príslušnosti, alebo záležitosť cieľom ustálenia príslušnosti predostrieť vyššiemu úradu.

§ 18.

1. V sporných záležitostiach o príslušnosti rozhoduje:

a) medzi veľkými a malými obcami toho istého okresu prvej inštancii hlavný slúžny, v druhej inštancii podžupan;

b) medzi veľkými a malými obcami rôznych okresov toho istého municipia a medzi mestami so sria-

je na prvom mieste obec, v ktorej osoba táto platí dane, ďalej obec, v ktorej sa osoba narodila atď. Platenie dane môže byť priame samým poplatníkom, alebo aj nepriame tak, že za zamestnanca platí daň zamestnávateľ, ktorému bola daň za zamestnanca predpísaná. Ide-li teda o prikázanie osoby, ktorá je zamestnancom, treba prv, než sa prikáže v ďalšom poradí §-u 16. stanovenom, nie len zistiť, či dotyčná osoba je zapísaná v daňových soznamoch, ale treba aj zistiť, či daň neplatí za ňu jej zamestnávateľ. (Nál. N. s. s. č. 21173/25).

Prikázanie maloletej osoby.

Keď vznikne pri zisťovaní domovskej príslušnosti maloletého spor o domovskú príslušnosť jeho otca, musí úrad postupovať dľa 2. odst. §. 16. XXII. 1886., t. j. musí úrad v prvom rade prikázať v poradí ustanovenia odst. 1. otca a do tej istej obce sa ustáli príslušnosť maloletej osoby dľa §-u 6. XXII. 1886. (N. s. s. č. 5418/26.)

Prikázanie svojprávnej osoby.

Jestli však osoba, ktorá má byť prikázaná, je už svojprávna, má byť v poradí ustanovenia odst. 1. §-u 16. XXII. 1886. samostatne dľa jej osoby prikázaná.

Táto právna zásada vyplýva z ustanovenia §-u 6. XXII. 1886, dľa ktorého svojprávne deti samostatne nadobúdajú dom. právo, kdežto deti nezletilé (maloleté) do dovŕšenia zletilosti (svojprávnosti) nemôžu samostatne nadobudnúť domovského práva.

V prípade, že otec maloletého dieťaťa už nežije, a jeho príslušnosť nemohla byť

zistená, treba maloleté dieťa samostatne dľa jeho osoby prikázať v poradí odst. 1. §-u 16. lebo mŕtvú osobu až na výnimku 2. odst. §-u 16. nemožno prikazovať.

Prikazovanie maloletého dieťaťa, keď otec už nežije.

Jedná-li sa o nezákonné maloleté dieťa a domovskú príslušnosť matky, ktorú ona mala počas jeho narodenia, a nemôže byť zistená, nech už matka žije alebo nie, treba dieťa vždy samostatne dľa bodu 2. odst. 1. §-u 16. prikázať do jeho rodnej obce.

Prikazovanie maloletého nezák. dieťaťa.

Pri prikazovaní dľa bodu a) § 16. treba brať za základ tú dobu, v ktorej sa vyskytla potreba prikázania. (Rozhodnutie min. vnútra č. 13724/1900.)

Inštančný postup vid' pri sporných domovských záležitostiach IV. časti.

Inštančný postup.

IV. ČASŤ.

Sporné domovské záležitosti.

§ 17.

Obec je povinná na ústne, alebo písomné požiadanie jednotlivcov, alebo na vyzvanie zúčastnených úradov vystaviť vysvedčenie o príslušnosti, alebo záležitosť cieľom ustálenia príslušnosti predostrieť vyššiemu úradu.

§ 18.

1. V sporných záležitostiach o príslušnosti rozhoduje:

a) medzi veľkými a malými obcami toho istého okresu prvej inštancii hlavný slúžny, v druhej inštancii podžupan;

b) medzi veľkými a malými obcami rôznych okresov toho istého municipia a medzi mestami so sria-

deným magistrátom v prvej inštancii podžupan, v druhej inštancii správny výbor municipia.

2. V prípade bodu a) môže sa proti rozhodnutiu podžupana, keď sa odchyľuje od rozhodnutia hlavného slúžneho, vždy podať apelláta na správny výbor, keď ale obidve rozhodnutia sú súhlasné, len vtedy, keď príslušnosť bola odopretá pre celý obvod okresu.

Proti rozhodnutiu správneho výboru, vynesenému v tretej inštancii, je prípustná sťažnosť na správny súd. Proti rozhodnutiu správneho výboru ako druhej inštancie v prípade bodu b) môže byť podaná sťažnosť na správny súd.

3. a 4. boly zrušené (zák. čl. XXVI. z r. 1896).

5. Keď má byť príslušnosť ustálená z úradnej moci, predseda vezme podžupan (príp. mešťanosta) municipia, u ktorého jednanie bolo zahájené, v prípade tom, že odmietne príslušnosť pre celý obvod municipia, jednanie so všetkými municipiami, v ktorých príslušnosť, dľa okolností na javo prišlých je nutné zistiť.

6. Keď sa týmto spôsobom nevysloví príslušnosť v žiadnom municipiu, má podžupan, príp. mešťanosta, ktorý pokračovanie započal, predložiť záležitosť k rozhodnutiu ministrovi vnútra.

Pokračovanie.

Výsvetlivky: Dľa ustanovenia §-u 17. XXII. 1886. je obec povinná na ústne, alebo písomné požiadanie jednotlivca, poťažne na vyzvanie zainteresovaných úradov domovský list vystaviť, keď uchádzač zákonným podmienkam vyhovel; v prípade odopretia žiadosti obec je povinná záležitosť cieľom ustálenia domovskej príslušnosti uchádzača predostrieť nadriadenej vrchnosti.

Usnesenie obce, ktorým domovské právo osobe v smysle §-u 17. XXII. 1886. nebolo uznané, nie je rozhodnutím, vydaným v poradí inštančnom, ale len prehlásením strany a práve preto dovolanie stránky

Zamietané usnesenie obce nie je rozhodnutím.

k nadriadenej politickému úradu, ktoré zákon, ako „odvolanie“ označuje, nie je opravným prostriedkom, učiněným v poradí inštančnom, ale len prvým podaním, zahajujúcim spor, vzniklý medzi stranami u úradu ku rozhodnutiu sporu príslušného. (Nál. s. s. č. 4290|1919.

Ide tu teda o spor vzniklý medzi osobou (úrad) a obcou, v ktorom na jednej strane sa tvrdí, že dotyčná osoba má v obci domovské právo a na druhej strane (obec) sa uznanie dom. práva popiera, ktorý spor má nadriadenej kompetentná vrchnosť inštančným rozhodnutím riešiť.

Spor o dom. právo.

Nadriadenu vrchnosťou pre malé a veľké obce dľa §-u 31. XXII. 1886. je okresný úrad a pre mestá so sriadeným magistrátom župný úrad.

Nadriadená vrchnosť.

Inštančný postup sporných domovských záležitostí je uvedený v §-e 18. z. čl. XXII. 1886. dľa ktorého

Inštančný postup.

a) v spore medzi osobou (uchádzačom) a malou poťažne veľkou obcou a v spore medzi obcami toho istého okresu v I. stupni rozhoduje okresný úrad, v II. stupni s konečnou platnosťou rozhoduje župný úrad,

b) v spore medzi osobou a mestom so sriadeným magistrátom a medzi veľkými a malými obcami rôznych okresov poťažne mestom so sriadeným magistrátom, rozhoduje v I. stupni župný úrad s konečnou platnosťou.

V obidvoch prípadoch sú rozhodnutia župného úradu konečné.

Tento názor bol vyslovený nálezom najvyššieho správneho súdu č. 21549/24, dľa ktorého vo veciach domovského práva župný úrad je poslednou inštančnou vrchnosťou, proti jeho výroku je prípustná len sťažnosť k správnenému súdu. Názor tento opiera sa o ustanovenie § 25. odst. 2. zák. čl. XXII. 1886. a § 23. č. 2. zák. čl. XXVI. 1896. a o vládne nariadenie zo dňa 7. VI. 1923. č. 113. sb. zák. a nar.

Rozhodnutie župného úradu vo veciach dom. práva je konečné.

Nálezom najv. spr. súdu č. 20878/25 bolo ďalej vyslovené, že rozhodnutie župného úradu vo veciach domovského práva na Slovensku je konečné aj vtedy, keď župný úrad rozhodne z moci svojho dozorčieho práva.

Z úradu zahájené pokračovanie.

Keď z úradu je zahájené vyšetrovanie domovského práva, vyzve župný úrad cestou príslušného okresného úradu patričnú obec, avšak mesto so sriadeným magistrátom priamo, aby sa vyjadrila, či dotyčná osoba, o ktorú ide, má v obci domovské právo. V kladnom prípade a to jestli je osoba št. občanom, obec vystaví domovský list pre túto osobu; v protívnom páde predloží spis nadriadenej vrchnosti (okresnému úradu), aby tento rozhodnul o domovskej príslušnosti dotyčnej osoby.

Keď okresný úrad príde k náhľadu, že dotyčná osoba je do niektorej obce jeho okresu príslušná, vynesie I. st. inštančné rozhodnutie dľa bodu a) §-u 18. XXII. 1886., proti ktorému obec môže podať odvolanie na župný úrad.

Keď však okresný úrad nemôže zistiť, žeby dotyčná osoba mala v niektorej obci, ležiacej na území jeho okresu, domovské právo, nevydá inštančné rozhodnutie, ale predloží spis nadriadenej úradu (župnému úradu) k rozhodnutiu so správou, v ktorej majú byť zistené a hodnoverne preukázané všetky okolnosti, na základe ktorých má byť riešená domovská príslušnosť dotyčnej osoby a osobitne má byť zistené a dokladmi preukázané, za ktorú obec dnumenovaný konal vojenskú povinnosť, od ktorej obce mal služobnú, prípadne robotnú knižku, domovský list, a kde všade a v ktorej dobe sa trvale zdržoval; odkiaľ pochádza jeho zákonný otec, za ktorú obec konal vojenskú povinnosť jeho zákonný otec a od ktorej obce jeho rodičia mali služobnú alebo robotnú knižku; kde všade a v ktorej dobe jeho rodičia sa trvalo zdržovali, či rodičia dnumenovaného ešte žijú, prípadne ktorý z nich, kedy a kde zomrel, a u ktorej vrchnosti bolo prevedené pozostalostné pokračovanie po nich a pupilárne pokračovanie ohľadom ich nezletilých detí; či dnumenovaný má súrodencov, kde a kedy sa narodil, kde a na základe jakých predpokladov sú príslušní a za ktorú obec konali vojenskú službu bratia dnumenovaného. K spisom nech sú pripojené rodné a sobášne listy dnumenovaného a jeho rodičov, ich služobné, prípadne robotné knižky, domovské listy, vojenské knižky, odpisy z ich vojen-

Spôsob šetrenia dom. príslušnosti.

ských soznamov, pozostalostné a pupilárne spisy, daňové výťahy a iné legitimačné listiny, ktoré pri rozhodnutí domovskej príslušnosti dnumenovaného môžu prísť v úvahu a majú význam pri vynesení rozhodnutia.

Župný úrad, keď z predložených spisov zistí, že pre príslušnosť dotýčajúcej osoby prichádza v úvahu iná obec, ležiaca v jeho župe, avšak v druhom okrese, zašle spisy tomuto okresnému úradu, ktorý vo veci prevedie šetrenie spôsobom ako bolo vyššie uvedené.

V prípade, že ani týmto okresným úradom nebola príslušnosť osoby uznaná, môže župný úrad rozhodnúť, že dotýčajúca osoba je domovským právom príslušná do sväzku niektorej obce jeho župy.

V prípade, že župný úrad, u ktorého bolo zahájené pokračovanie za účelom zistenia domovskej príslušnosti niektorej osoby, a príde k náhľadu, že domovskú príslušnosť treba pre celý obvod svojej župy odoprieť, nemá rozhodovať, ale má pokračovať v jednaní so všetkými župami, v ktorých by bolo možno podľa daných okolností domovskú príslušnosť osoby zistiť, a má ďalej, jestli nedojde týmto spôsobom k zisteniu príslušnosti v žiadnej zo žúp, predložiť vec k rozhodnutiu ministerstvu vnútra (Nál. č. 15504/23.)

Župný úrad, ktorý vec predkladá min. vnútra, má pripojiť svoj podrobne odôvodnený návrh a uviesť všetky možné okolnosti,

Pokračovanie u župného úradu.

Pokračovanie, keď ani župný úrad dom. príslušnosť neustáli.

ktoré pri rozhodovaní majú prísť v úvahu a ktoré pri rozhodovaní sú rozhodujúce.

Teraz vyskytuje sa otázka, či okresný úrad je oprávnený vyniesť I. stupňové inštančné rozhodnutie aj v prípade, keď ide o domovskú záležitosť spornú medzi obcami ležiacimi v rôznych okresoch?

Dľa povahy veci a dľa inštancie ustanovenia §-u 18. XXII. 1886. je oprávnený rozhodnúť okresný úrad v I. stupni, ale len v prípade, že domovskú príslušnosť dotýčajúcej osoby ustáli v niektorej obci ležiacej v jeho obvode či už derivatívnym alebo originálnym (samostatným) spôsobom, alebo výpomocným spôsobom dľa §-u 16. XXII. 1886., v protivnom páde spisy predloží spôsobom výšuvedeným k nadriadenej vrchnosti.

Tento postup je platný aj pre župné úrady, keď sa jedná o spornú domovskú vec medzi obcami, ležiacimi v rôznych župách.

Na objasnenie veci uvádzam nasledovný príklad:

Domovská príslušnosť X. Y-a stala sa spornou medzi obcami: Obišovce (okres prešovský) a Veľká Ida (okr. košický), pokiaľ tak obec Obišovce, ako aj V. Ida odoprely uznať domovskú príslušnosť X. Y-a z toho dôvodu, že X. Y. ani derivatívnym (odvedeným) ani originálnym (samostatným) spôsobom si domovskú príslušnosť v týchto obciach nenadobudol. Toto tvrdenie obce Obišovce uznal okresný úrad v Prešove za

Či okr. úrad je oprávnený vyniesť I. st. rozhodnutie keď je dom. príslušnosť sporná medzi obcami ležiacimi v rôznych okresoch.

správne a bez vynesenia inštančného rozhodnutia, avšak s údaním dôvodov, pre ktoré domovskú príslušnosť X. Y-a nemohol ustáliť v obci Obišovciach, ba ani v žiadnej inej obci, ležiacej v jeho obvode, predostre spisy nadriadenej vrchnosti: župnému úradu.

Tomu podobne aj okresný úrad v Košiciach za správne uzná usnesenie obce V. Idy, odopierajúce uznanie domovskej príslušnosti X. Y-a vo V. Ide, avšak zo správnych spisov nadobudne presvedčenie, že domovská príslušnosť X. Y-a môže byť ustálená vypomocným spôsobom v obci ležiacej v jeho obvode a to vo V. Ide, pretože predpoklady nadobudnutia domovskej príslušnosti sú splnené v tejto obci dľa poradia uvedeného v odst. 1. §-u 16. XXII. 1886., nakoľko v tejto obci dane (zárobková daň) platí. (bod a).

**Pokračovanie,
keď strana
žiada ustálenie
dom. práva
v určitej obci.**

Povinný je však okresný úrad vyniesť I. st. inšt. rozhodnutie v tom prípade, keď sa jedná o domovskú príslušnosť spornú výlučne medzi obcami toho istého okresu, alebo keď sa jedná o spor, vyskytnuvší sa medzi osobou a obcou. Na príklad:

X. Y., toho času budapeštiansky obyvateľ (príslušník čsl.), vo svojej žiadosti, adresovanej obecnému zastupiteľstvu obce Král. Chlumeč, či už priamo alebo cestou zastupiteľského úradu výslovne označuje túto obec za svoju domovskú obec a súčasne uvádza dôvody, na základe ktorých mieni mať v tejto obci domovské právo.

V prípade, že obec jeho žiadosti nevyhovie, predostre spisy okresnému úradu v Král. Chlumci, ktorý je povinný vynesением I. st. inštančného rozhodnutia riešiť spor, vyskytnuvší sa medzi X. Y-nom a obcou Král. Chlumcom, či už v prospech alebo neprospech X. Y-a a nie je oprávnený túto vec dať pojednávať ešte aj iným obciam, ktoré stránka v svojej žiadosti vôbec neoznačila, ale má riešiť výlučne otázku, či stránka do obce, v ktorej mieni mať domovskú príslušnosť, je skutočne domovským právom príslušná, alebo nie.

Toto inšt. rozhodnutie okr. úradu má byť stránke doručené a tým sa jej dáva možnosť k použitiu opravných prostriedkov.

Iné je však pokračovanie, keď stránka vo svojej žiadosti výslovne neoznačí obec, v ktorej mieni mať domovskú príslušnosť, ale jednoducho žiada ustálenie domovskej príslušnosti so strany úradu. V takomto prípade treba zaviesť stopovanie vo všetkých, v úvahu prichádzajúcich obciach a dľa výsledku stopovania bude k vynesению I. st. inšt. rozhodnutia príslušný alebo okresný, alebo župný úrad, poľažne ministerstvo, dľa toho, či táto vec sa stala spornou medzi obcami jedného okresu alebo medzi obcami, ležiacimi v rôznych okresoch tej istej župy, poľažne medzi obcami, ležiacimi v rôznych župách.

Veľmi často vyskytujú sa prípady, že okresné úrady, ktoré meritorne nerozhodujú

**Pokračovanie
keď strana
žiada ustálenie
dom.
práva, ale
obec neoznačí
Riešenie judi-
ciálnej otázky.**

o domovskej príslušnosti spornej medzi obcami, ležiacimi v rôznych okresoch, vynášajú zamietavé rozhodnutia pre celý svoj obvod a toto rozhodnutie je aj sdeľované zainteresovaným stránkam s poučením o opravných prostriedkoch.

Takéto rozhodnutia majú župné úrady v prípade odvolania pre vady pokračovania ako zmätočné zrušiť.

V sporných domovských záležitostiach rozhodujú úrady len deklaratorne, čo tolko znamená, že inštančné úrady zisťujú, či dotyčná osoba má domovské právo v niektorej obci dľa §§-ov 6., 7., 10., 11., 12. XXII. 1886., §§ 2—4. zákona č. 222|1896. a či túto domovskú príslušnosť doposiaľ neztratila. Len keď týmto spôsobom, teda ani derivatívnym ani originálnym spôsobom domovská príslušnosť osoby nemohla byť zistená, má byť dľa §-u 16. XXII. 1886 do sväzku niektorej obce prikázaná, to jest má byť jej domovské právo ustálené výpomocným spôsobom.

Veľmi často vyskytujú sa prípady, v ktorých rozhodujúca nižšia inštančná vrchnosť (okresný a župný úrad) pred vynesением svojho rozhodnutia o domovskom práve má riešiť aj otázku štátneho občianstva, spadajúcu v smysle §-u 11. zákona čl. L. 1879. do oboru pôsobnosti ministerstva vnútra, *jako otázku prejudiciálnu cudzieho oboru.* Rozhodnutie dotyčného úradu o otázke štátneho občianstva nevyklučuje, aby aj úrad

nižší zaujal stanovisko k tejto otázke a ju natoľko rozriešil, pokiaľ rozriešenia toho potrebuje, aby si mohol utvoriť svoj výrok, do kompetencie jeho spadajúci.

Je to len obmedzený dosah a význam rozriešenia prejudiciálnej otázky, spadajúcej do kompetencie iného úradu (ministerstva) a má ten účinok, že toto rozhodnutie nemožno ináč chápať, než len *jako nutný logický záver, ktorý si úrad rozhodujúci utvorí o rozhodnom pomere právnom,* ktorý pre vlastnú otázku javí sa byť súčiastkou skutkovej povahy; teda len k vôli zisteniu toho procesného materiálu, na základe ktorého má sa stať vyriešenie otázky hlavnej.

Takéto rozhodnutie prejudiciálnej otázky nemôže nadobudnúť účinkov rei iudicatae.

Úrad pred vynesением svojho rozhodnutia má zistiť všetky okolnosti, z ktorých by sa presvedčil, že dotyčná osoba je čl. št. občianom a len potom rozhodne o hlavnej veci: o domovskom práve. Keď však rozhodujúci úrad aj na ďalej má pochybnosť o št. občianstve tejto osoby, predloží spis inštančnou cestou ministerstvu k rozhodnutiu, poťažne k vyjadreniu, či dotyčnú osobu treba považovať za čl. št. občana.

V. ČASŤ.

Dozorčie právo.

Pri udeľovaní, poťažne pri rozhodovaní domovského práva je povinnosťou patričnej

**Pokračovanie
obce pri ude-
lení dom.
práva.**

vrchnosti pred udelením domovského práva poťažne pred rozhodnutím o domovskom práve dotyčnej osoby, aby sa v prvom rade presvedčila t. j. aby ustálila, či osoba, ktorej má byť domovské právo udelené, po prípade, ktorej má byť ustálené, je nepochybne čl. občanom, pokiaľ do sväzku obecného môže byť prijatý len št. občan a tomu podobne aj domovský list len št. občani môže byť vystavený.

**Abs. zmätočné
je usnesenie
obce, keď
cudzinec
prijme do
svojho sväzku.**

Také usnesenie obce prípadne rozhodnutie nadriadenej vrchnosti, ktorým bolo udelené poťažne bolo ustálené domovské právo osobe, nemajúcej čl. št. občianstva, môže byť nadriadeným úradom kedykoľvek ako absolútne zmätočné zrušené z nasledovných dôvodov :

**Vysvetlenie
absolútnej
zmätočnosti.**

Jednotlivec nemôže náležať k niektorej z najnižších organických jednotiek československého štátneho sväzku, totiž k obci a byť jej členom, keď nie je súčasne členom štátneho útvaru, tvoriaceho súhrn týchto jednotiek, tak že tieto právne sväzky obojého druhu, jak domovská príslušnosť tak aj štátna príslušnosť sú v spojení tak úzkom, pojmove nerozlučiteľnom, že samostatná existencia jedného bez druhého je nemysliteľná, ale naopak doplňujú sa, predpokladajú vzájomne svoju existenciu. Dôsledkom týchto vývodov je logický záver, že opatrenie obce, ktorá proti platným predpisom prijíma do svojho sväzku bezpodmienečne osobu, nemajúcu štátneho občianstva, totiž

cudzince, je nie len nezákonné, ale aj absolútne zmätočné, priznávajúc osobe tejto právo, ktoré za týchto okolností nadobudnúť nemohla, lebo stala sa súčiastkou jednej z najnižších organických jednotiek celku bez toho, že by zároveň bola členom štátneho útvaru.

Táto absolútna zmätočnosť má za následok, že o právnej moci úkonu tohoto nemôže byť reči, že nezakladá pre osobu žiadnych práv a že opatrením nadriadeného a dozorčím právom vyzbrojeného úradu môže byť tento správny úkon kedykoľvek zrušený. (Nál. č. 4372/21.)

Keď sa teda obec dodatočne dozvie, že osoba, ktorú do svojho sväzku prijala, nie je československým štátnym občanom, alebo aj úrad, ktorý dotyčnej osobe ustálil domovské právo, dozvie sa, že táto osoba nie je čl. št. občanom, má zaviesť nové pokračovanie a svoje usnesenie, poťažne rozhodnutie odvolať, a za neplatné vyhlásiť.

V prípade, že by obec, alebo patričný úrad svoje usnesenie poťažne rozhodnutie neodvolal, nadriadený, dozorčím právom vyzbrojený úrad, keď sa dozvie o takomto absolútne zmätočnom opatrení podriadeného úradu, má si vyžiadať jednacie spisy a zmätočné opatrenie (rozhodnutie) zrušiť.

Tomu podobne majú byť zrušené z moci dozorej pre zmätočnosť domovské listy vydané cudzincovi (Nál. č. 6337/25), keď obecné

**Následky abs.
zmätočnosti.**

**Nadriadený
úrad je po-
vinný zrušiť
abs. zmätočné
opatrenie pod-
riadeného
úradu.**

zastupiteľstvo domovské listy vystavené obecným predstavenstvom neodvolá.

Dom. list.

Tu treba uviesť, že domovský list je len púhym certifikátom o domovskej príslušnosti, totiž púhym listinným preukazom o tom, že tá alebo oná osoba skutočne požíva v obci domovské právo. Predpokladá teda táto listina existujúce už právo, nezakladá ho však. Táto listina musí zodpovedať skutočnému stavu tak po stránke vecnej, ako aj po stránke právnej a jej vnútorná hodnota je podmienená súhlasom so skutočnosťou. Vydanie domovského listu predpokladá, že dotyčná osoba v smysle platných predpisov už domovské právo nadobudnula.

Vydanie dom. listu.

Vydaním domovského listu bez predchádzajúceho usnesenia zastupiteľského sboru obce prekročí orgán (starosta, notár) vydávajúci domovský list, hranicu svojej právomoci, ktorá je obmedzená čiste len na vydanie domovského listu, jako na listinu o právnom stave, ktorý môže byť založený len na usnesení zastupiteľského sboru obce. Tým, že starosta alebo notár vydá domovský list osobe, ktorá de facto domovské právo v obci nemá, tým si len osobuje právomoc riešiť otázku, ktorá do jeho právomoci nepatrí a preto takýto domovský list nemôže nikdy nadobudnúť právnej moci a založiť právneho účinku. (Nál. č. 6337/25).

Ins. devolutio- nis.

Jestli by okresný úrad opomenul vykonať svoju povinnosť ohľadom obce, alebo že by nezrušil vydané svoje zmätočné roz-

hodnutie, vtedy župný úrad, ako úrad inštančne nadriadený, iure devolutionis je povinný opatrenie obce, považne rozhodnutie okresného úradu, zrušiť a jestli by ani tento úrad to neurobil, tak prechádza toto právo a zároveň povinnosť iure devolutionis na ministerstvo.

Nálezom zo dňa 22. února 1926. č. 20878/25. vyslovil Najv. správny súd názor, že rozhodnutie župného úradu vo veciach domovského práva na Slovensku je konečné aj vtedy, keď župný úrad rozhoduje z moci dozornej.

Rozhodnutie župného úradu je v postupe inštančnom konečné aj vtedy, keď rozhoduje z moci dozornej.

Je tedy prípustné odvolanie proti rozhodnutiu okresného úradu len na župný úrad, ktorý rozhodne s konečnou platnosťou.

Iné je však pokračovanie úradov vtedy, keď obec udelila domovské právo osobe, ktorá je čl. št. občanom, ale na základe už neplatného ustanovenia (§§ 10., 11. XXII. 1886), alebo prijala do svojho sväzku osobu na základe §-u 2. zákona č. 222/1896 bez toho, že by táto osoba skutočne sa bola zdržovala v obci 10 rokov, alebo vydá obec domovské právo osobe, ktorá v tejto obci nemá domovského práva.

V takýchto prípadoch nadriadená vrchnosť nemôže z úradu tieto, zákonu síce odporujúce, ale nie absolútne zmätočné správne akty obecných orgánov zrušovať ani ináč proti nim sa postaviť, lebo udeľovanie domovského práva čl. št. občanom prináleží do vlastnej pôsobnosti obce a náleží

Nadriadená vrchnosť len pre absolútnu zmätočnosť môže zrušiť opatrenie podriadeného úradu.

preto len jej, aby prípadný svoj omyl napravila a to len vtedy, keď ide o prípad omylu skutkového (*error facti*), lebo zásadne právoplatné opatrenie úradu v neprospech strany jednostranným aktom nemôže byť zmenené. Dôvodom takej dodatočnej zmeny už raz vydaného a právoplatného rozhodnutia nemôže však byť skutočný alebo domnelý omyl právny (*error juris*) a tým menej omylný výklad zákona. Preto má si každý rozhodujúci úrad pred vynesením svojho rozhodnutia riadne objasniť právny stav veci a len potom rozhodnúť. (Nál. N. s. s. č. 10915/24).

Absolútne,
zmätočný
správny akt.

Absolútne zmätočným aktom je správny akt, ktorý by privodil výsledok skutkove a právne nemožný, ktorý dľa platných predpisov je neprípustný a vytvorený t. j. vylučuje samé právo a má byť dozorčím úradom kedykoľvek zrušený, alebo keď rozhodujúci úrad bol naprosto nepríslušný (nál. č. 4372/21 a č. 14803/21). Na pr. keď bolo udelené domovské právo cudzincovi.

Error facti.

Správny akt tangovaný skutkovým omylom (*error facti*) je zásadne možný, ale nadobudnutie práva je vylúčené (Pr.: 10 ročný pobyt). Takéto opatrenie môže zrušiť len úrad, ktorý ho vydal.

Error juris.

Z iných dôvodov mylné správne akty zrušené byť nemôžu ani pre mylné zákonné ustanovenie (*error juris*).

Poučenie o
opravných pro-
striedkoch.

Úrad pri vynesení svojho rozhodnutia je povinný zistiť, či jeho rozhodnutie je v postupe inštančnom konečné, alebo či proti

nemu je ešte prípustný ďalší opravný prostriedok.

Dľa § 34. kanc. poriadku pre župné a okresné úrady, vydaného ministerstvom vnútra pod č. 93173|3—1922., má byť v každom rozhodnutí a to v čiastke o poučení stránok o opravných prostriedkoch presne označené:

1. u ktorého úradu má byť podané odvolanie,
2. v akej lehote a
3. apelačná vrchnosť.

Toto poučenie je povinný dať stránkam rozhodujúci úrad len vtedy, keď jeho rozhodnutie je v postupe inštančnom ešte nariekateľné; v prípade, že jeho rozhodnutie je v postupe inštančnom konečné, nemusí o tom úrad strany poučovať a nemusí stranu upozorňovať ani na tú okolnosť, že proti konečnému rozhodnutiu je prípustná sťažnosť na Najv. správny súd v Prahe, ktorú môže postihnutá stránka do 60 dní podať priamo u Najv. správneho súdu v Prahe.

Keď rozhodujúci úrad udelí stranám mylné poučenie o použití opravných prostriedkov a tieto sa tohoto mylného poučenia skutočne pridržiavali, to jest podaly odvolanie, má byť odvolanie jako neprípustné odvolávacím úradom odmietnuté a súčasne má byť urobené opatrenie, aby táto vada pokračovania bola napravená a odvolávatelovi poskytnutá možnosť, použiť sťažnosti

k Najv. správne mu súdu jako opravného prostriedku jedine prípustného.

Jestli však odvolací úrad vo veci tejto jako ďalšia inštancia rozhoduje, *tým si osobuje kompetenciu jemu neprináležajúcu* a je teda jeho výrok v tomto smere zmätočný, ktorý z moci úradnej pre vadnosť pokračovania má byť zrušený.

Takéto rozhodnutie môže aj sám úrad, ktorý ho vydal, odvolať a vydať nové rozhodnutie so správnym poučením, avšak toto rozhodnutie nemôže sa zmeniť v neprospech strany.

Keď strana nie následkom mylného poučenia, ale sama podá neprípustné odvolanie, má ho odvolacia vrchnosť v smysle § 5. z. čl. XX. z r. 1901, jako neprípustné odvolanie zamietnuť.

Pre nesprávne poučenie o opravných prostriedkoch byt môže len vtedy rozhodnutie zrušené, keď strana utrpela právny újem.

Keď strana s meritom rozhodnutia bola uspokojená alebo vzdor nesprávne mu poučeniu použila prípustných zákonitých prostriedkov, vtedy nemožno v tomto akte (rozhodnutí) spatrovať zmätočnosť, *lebo strana neutrpela právneho újmu*, nakoľko v takýchto prípadoch podmienkou zmätočnosti je skutočnosť právneho újmu na škodu strany.

Dodatok 1.

Čsl. štátne občianstvo.

Otázku československého štátneho občianstva upravujú nasledovné zákony:

1. ústavný zákon zo dňa 9. apr. 1920. č. 236. sb. z. a n.,
2. ústavný zákon zo dňa 1. júla 1926. č. 152. sb. z. a n.,
3. vládna vyhláška zo dňa 18. dec. 1924. č. 20. sb. z. a n.
4. Zákonný článok L. z roku 1879.

1. Ústavný zákon zo dňa 9. IV. 1920. č. 236 sb. z. a n.

(Výňatok.)

§ 1.

Štátnymi občanmi československými sú:

1. Odo dňa 28. októbra 1918 osoby, ktoré najneskoršie dňom 1. januára 1910. získaly a od tej doby nepretržite majú domovské právo na území bývalého mocnárstva Rakúsko-Uhorského, ktoré patrí teraz Československej republike.

2. Bývalí štátni občania Nemeckej ríše, ktorí majú svoje riadne bydlisko na územiach, ktoré patrily skoršie k Nemeckej ríši a ktoré od nej pripadly k Československej Republike.

3. Bývalí štátni občania nemeckí, rakúski a uhorskí, ktorí sa narodili na území Československej republiky ako deti štátnych občanov nemeckých, majúcich na tomto území riadne bydlisko, alebo štátnych občanov rakúskych alebo uhorských, majúcich tam právo domovské, aj keď osoby, o ktoré ide, samy nemajú v dobe, kedy tento zákon vstúpi v platnosť, bydlisko alebo domovské právo v Československej republike.

4. Odo dňa 28. októbra 1918 tí, ktorí pred týmto dňom mali právo domovské v niektorej obci bývalého mocnárstva Rakúsko-Uhorského mimo územia Československej republiky a stali sa skutočnými úradníkmi alebo sriadencami československého štátu, alebo niektorého štátneho ústavu alebo podniku.

§ 2.

O osobách, ktoré sa narodily alebo narodia na území Československej republiky, má sa za to, že sú štátnymi občanmi československými, keď nie je preukázané, že narodením nadobudly iného štátneho občianstva.

§ 3.

Dosavádne ustanovenia o nabývaní a pozbyvaní štátneho občianstva, pokiaľ týmto zákonom sa nemenia, zostávajú na ďalej v platnosti.

§ 13.

Dosavádne ustanovenia o nabývaní a pozbyvaní práva domovského, pokiaľ sa nemenia týmto zákonom, zostávajú v platnosti.

Pre povinnosť obce prijímať do sväzku obecného platia ale na bývalom území uhorskom ustanovenia zákona zo dňa 5. decembra 1896. č. 222 r. z.

§ 14.

Pokiaľ osoba, ktorá dľa ustanovení tohoto zákona stala sa alebo stane sa štátnym občanom československým, nemá na území Československej republiky domovskej obce, nadobudne domovské právo v tej obci, ktorá bola posledne jej obcou domovskou, alebo domovskou obcou jej manželského otca, alebo nemanželskej matky; keď niet takej obce, vtedy v onej obci, kde mala ona, alebo jej práve uvedení predkovia, naposledy svoje riadne bydlisko; keď niet ani takej obce, vtedy v onej obci menovaného územia, kde sa ona sama, alebo jej práve uvedení predkovia narodili.

Keď nie je možné ani tak určiť jej domovskú obec, prislúcha jej domovské právo v obci, kde sa prvý raz po svojom navrátení z cudziny, ako v riadnom bydlisku usadí.

§ 15.

Osoby, uvedené v § 1. odst. 4. majú právo domovské v obci, v ktorej je im vykázané trvalé sídlo úradné či služobné. Keď je toto sídlo mimo územia Československej republiky, nadobudne osoba dotyčná domovské právo v Prahe.

§ 16.

Manželky sledujú svojich mužvo a deti do 18 rokov svojich rodičov, dľa §-u 5. tohoto zákona vo všetkých prípadoch, na ktoré sa tento zákon vzťahuje. Toto ustanovenie nevzťahuje sa ale na prípady § 1. č. 4. a § 15.

§ 17.

Členovia rodu Habsbursko-Lotrinského nemôžu nabývať občianstva a práva domovského v území Československej republiky.

Skoršie ich štátne občianstvo a právo domovské v tejto republike zaniká.

Výsvetlivky: Tento zákon v §§-och 1. a 2. rieši otázku, ktoré osoby sa staly dňom 28. okt. 1918 československými štátnymi občanmi.

V §-e 3. stanoví, že „dosavadne ustanovenia o nadobúdaní a pozbyvaní štátneho občianstva, pokiaľ sa týmto zákonom nemenia, zostávajú na ďalej v platnosti“, t. j. sám zákon neurčí, že po 28. okt. 1918. akým spôsobom možno československé štátne občianstvo nadobudnúť, alebo ztratit', ale vypovie len toľko, že na túto materiu sa vzťahujúce predpisy sú upravené zákonným článkom L. z r. 1879.

Teda ohľadom nabývania a pozbyvania čsl. štátneho občianstva sú platné na Slovensku a v Podkarpatskej Rusi ustanovenia zák. čl. L. z r. 1879.

V §§-och 4., 5., 6., 7. a 8. sú upravené predpisy ohľadom opcie a jej právne následky.

V §-e 9. upravuje sa spôsob nabývania čsl. št. občianstva osôb, ktoré domovské právo nadobudly v niektorej obci ležiacej na území čsl. republiky len po 1. jan. 1910.

Tieto osoby boly povinné do 31. decembra 1921. podať si žiadosť u príslušného župného úradu ohľadom priznania čsl. štátneho občianstva. Až do rozhodnutia ich žiadosti považujú sa za dočasných čsl. štátnych občanov.

V prípade, že žiadosti neboly vyhovené, nemôže sa strana s podaním sťažnosti u N. S. S. úspechom domáhať práva ohľadom priznania čsl. štátneho občianstva.

§ 10. upravuje opčné predpisy ohľadom osôb, ktoré po 1. jan. 1910. nadobudly domovské právo na

tom území bývalej ríše Rak.-Uhorskej, ktoré toho času patrí štátu S. H. S. a ktoré osoby priamo pred tým maly domovské právo v niektorej obci ležiacej na území Čsl. republiky.

§§ 11. a 12. upravujú predpisy ohľadom osôb, ktoré nadobudly domovské právo v niektorej obci ležiacej na území bývalej ríše Rakúsko-Uhorskej, ktoré bolo postúpené Itálii a priamo pred tým prislúchaly domovským právom do niektorej obce ležiacej v území Čsl. republiky.

§ 14. upravuje predpisy ohľadom domovskej príslušnosti osôb, ktoré sú čsl. štátnymi občanmi, avšak ich domovské právo nemôže byť zistené.

§ 15. určí domovskú príslušnosť osôb v §-e 1. č. 4. uvedeným.

V §-e 16. sa opravuje štátne občianstvo manželky a detí do 18. roku.

V §-e 17. je vypovedané, že členovia rodu Habsbursko-Lotrinského nemôžu nadobudnúť štátnej a domovskej príslušnosti v území Čsl. republiky.

§ 18. upravuje otázku štátnej a domovskej príslušnosti pre územie, ktoré podľa mierovej smluvy s Nemeckom pripadlo Čsl. republike.

V §-e 19. zmocňuje sa vláda, aby za účelom prevedenia tohoto zákona dohodla sa o podrobnostiach s vládami, ktorých sa tento zákon týka.

§ 20. upravuje účinnosť zákona.

V § 21. ukladá sa ministrom vnútra prevedenie tohoto zákona.

2. Ústavný zákon zo dňa 1. júla 1926. č. 152 o udelení štátneho občianstva českosloven- ského niektorým osobám.

§ 1.

Štátni občania bývalého Uhorska, ktorí pred dňom 1. januára 1910. aspoň štyri roky nepretržite mali bydlisko v niektorej obci Slovenska alebo Podkarpat-skej Rusi a obec táto za túto dobu nečinila proti nim námietky podľa §-u 9. zák. čl. XXII/1886, majú nárok na udelenie československého štátneho občianstva, keď majú od uplynutia spomenutých štyroch rokov nepretržite do podanej žiadosti bydlisko na území náležajúcom dnes Československej republike a nie je dokázané, že si v tejto dobe nadobudli domovského práva v niektorej obci ležiacej mimo tohoto územia alebo štátneho občianstva mimo republiky Československej, jestliže od päť rokov od dňa účinnosti tohoto zákona podajú u príslušného úradu (§ 4.) žiadosť za udelenie československého štátneho občianstva.

Nepretržitost bydliska podľa predošlého odstavca neruší doba, ktorú niektorá osoba strávila

a) do 1. júna 1919. v službe vojenskej, pokiaľ táto nebola službou z povolania, alebo plniac povinnosť uložení jej podľa zákona o válečných úkonoch,

b) za svetovej vojny, alebo po svetovej vojne buď v zajatí, v rukojemstve alebo internovaní,

c) v službe československej brannej moci,

d) prechodne za zárobkom.

Z nároku sú vylúčení, ktorí

a) sa dopustili trestného činu proti bezpečnosti Československej republiky, alebo

b) dobrovoľne opustili územie Československej republiky a prejavili nepriateľské smýšľanie voči nej,

c) boli právoplatne vykázani z územia Československej republiky,

d) po 28. októbri 1918. vykonávali mimo územia Československej republiky funkcie v záujme cudzieho štátu,

e) odopreli složené sľubu poslušnosti podľa §-u 2. zákona zo dňa 10. decembra 1918. čís. 64 Sb. z. a n., neboli preto na svojich služobných miestach ponechani a ani pozdejšie prijatí.

§ 2.

Vydaté ženy, manželstvo ktorých nebolo súdne ani rozlúčené, ani vyhlásené za neplatné, nasledujú v štátnom občianstve nabytom podľa tohoto zákona svojho manžela, nezletilé deti manželské a legitimované svojho otca, není-li ho, svoju matku, nemanželské svoju matku.

Bývanie umretého manžela pred 1. januárom 1910, a od tejto doby (§ 1) započíta sa do bývania vdovy, keď si táto podá podľa tohoto zákona žiadosť o udelenie československého štátneho občianstva.

Bývanie umrelého otca, alebo umretej matky, vdovy, alebo umretej nemanželskej matky pred 1. januárom 1910. a od tejto doby (§ 1) započíta sa do bývania detí (manželských, nemanželských alebo legitimovaných), podajú-li tieto podľa tohoto zákona žiadosť o udelenie československého štátneho občianstva. Keď sú tieto deti nezletilé, podá žiadosť zákonitý zástupca.

Podajú-li v predošlom odstavci spomenuté deti alebo ich zákonitý zástupca žiadosť o udelenie československého štátneho občianstva podľa tohoto zákona, započíta sa do ich bývania (§ 1.) doba bývania rodičova

(§ 1.) aj vtedy, keď dotýčný rodič ešte žije a pre svoju osobu udelenie štátneho občianstva nežiada.

§ 3.

Osobám, ktoré nadobudly československé štátne občianstvo podľa toho zákona, určí ministerstvo vnútra, súčasne s udelením štátneho občianstva alebo s vystavením vysvedčenia podľa 5. odstavca §-u 4. v zvláštnom výnose, domovské právo podľa zásad §-u 14. zákona z 9. apríla 1920. čís. 236 Sb. z. a n.

§ 4.

Žiadosti o udelenie československého štátneho občianstva podľa tohoto zákona podať treba u politického úradu II. stolice (županského úradu), v obvode ktorého má žiadateľ bydlisko.

Žiadosť obsahovať musí označenie:

- a) mena, priezviska, zamestnania, bydliska žiadateľa,
- b) miesta a dňa narodenia žiadateľa,
- c) mena a osobných pomerov manželky a detí žiadateľa,
- d) pobytu žiadateľa od 1. januára 1906 počnúc, prípadne osôb, pobyt ktorých sa mu vpočíta,
- e) pobytu podľa 2. odstavca §-u 1,
- f) vlastnoručným podpisom opatrené prehlásenie žiadateľovo, že po 1. januári 1906 nestal sa ani štátnym občanom, ani domovským právom príslušným mimo republiky Československej,
- g) prehlásenie žiadateľovo, že žiada o udelenie československého štátneho občianstva podľa tohoto zákona,
- h) nie sú-li tieto údaje doložené verejnými listi-

nami, nech sú v žiadosti označené dokazovacie prostriedky, ktoré strana chce mať použité.

Politický úrad II. stolice (županský úrad) ihneď predloží žiadosť, zodpovedajúcu predpisom predošlého odstavca, ministerstvu vnútra. Nezodpovie-li žiadosť predpisom predošlého odstavca, vráti politický úrad II. stolice žiadosť strane cieľom doplnenia alebo opravy. Neucíni-li tak strana v primeranej lehote úradom určenej, považuje sa žiadosť za odvolanú. Odvolanú žiadosť možno znovu opakovať.

Keď údaje žiadosti nie sú doložené hodnovernými listinami, úrad vyšetrí a zistí podmienky udelenia československého štátneho občianstva, pri čom môže dať prisazne vypočuť svedkov, stránky a použiť všetkých dokazovacích prostriedkov podľa zásad civilného procesného poriadku. Je-li nepretržitost bydliska (§§ 1. a 2) zistená, alebo aspoň pravdepodobná, žiadosť zamietnuť možno len vtedy, keď niet ostatných podmienok udelenia štátneho občianstva určených v tomto zákone.

Nebola-li žiadosť odvolaná a nevynesie-li ministerstvo vnútra konečné rozhodnutie behom dvoch rokov do dňa podania žiadosti u politického úradu II. stolice (županského úradu), považuje sa československé štátne občianstvo za žiadateľovi udelené podľa tohoto zákona. O tomto spomenuté úrady povinné sú na žiadosť stránky ihneď vydať úradné vysvedčenie.

§ 5.

Udeleniu československého štátneho občianstva podľa tohoto zákona neprekáža, že žiadateľovi bolo uznanie alebo udelenie československého štátneho občianstva právoplatne odopreté pred dňom, keď zákon tento nadobudne účinnosti.

§ 6.

S osobami, ktorým bude podľa tohoto zákona udelené československé štátne občianstvo, nech sa od dňa udelenia štátneho občianstva tak nakladá, ako keby byly bývaly štátnymi občianmi od dňa 28. októbra 1918.

§ 7.

Použije-li strana vedome nepravých a nesprávnych dokladov a údajov v žiadosti pri uplatnení nároku v tomto zákona určenom, môže ministerstvo vnútra udelenie československého štátneho občianstva uplatneného podľa zákona vyhlásiť za neplatné.

§ 8.

Zákon tento nadobudne účinnosti v 15. dni po vyhlásení. Prevedením zákona poveruje sa minister vnútra v dohode so súčasťnenými ministrami.

Výsvetlivky: Na základe domovského práva a to dľa § 1. č. 1. úst. zákona č. 236/1920 staly sa československými štátnymi občianmi osoby, ktoré domovské právo nadobudly na území Čsl. republiky do 1. jan. 1910.

Avšak veľký počet osôb zdržuje sa na Slovensku a v Podkarpatskej Rusi, ktoré na tomto území bývajú už viac desaťročí, tu majú svoje riadne zamestnanie, dane platia atď., jedným slovom existenčne sú viazané k tomu územiu a predsa v smysle ústavného zákona č. 236/920 nestaly sa československými štátnymi občianmi.

Za účelom odstránenia tohoto nedostatku a umožnenia nadobudnutia čsl. štátneho občianstva aj týmto

osobám, bol vyneseny ústavný zákon č. 152/1926 (lex Dérer) ako taký, ktorý len doplňuje ústavný zákon č. 236/1920.

Podľa §-u 1. tohoto zákona (č. 152/26) majú nárok na udelenie československého štátneho občianstva štátni občania bývalého Uhorska, ktorí pred dňom 1. jan. 1910. aspoň štyri roky nepretržite mali bydlisko v niektorej obci Slovenska a Podkarpatskej Rusi a obec za túto dobu nečimila proti nim námietky podľa §-u 9, zák. čl. XXII. 1886. Jako ďalšie požiadavky sa vyžadujú, aby tieto osoby od uplynutia spomenutých štyroch rokov t. j. od 1. jan. 1910. až do podania žiadosti maly nepretržité (stále) bydlisko na území, ktoré teraz patrí Čsl. republike a že za dobu od 1. jan. 1910 až do podania žiadosti nenadobudly domovského práva alebo štátneho občianstva mimo územia Čsl. republiky.

Žiadosť za udelenie československého štátneho občianstva dľa tohoto zákona má byť do 5 rokov od účinnosti tohoto zákona, teda od 22. augusta 1926. podaná u príslušného župného úradu, v obvode ktorého má žiadateľ bydlisko.

Žiadosť musí obsahovať označenie:

a) mena, priezviska, zamestnania, bydliska žiadateľa,
b) miesta a dňa narodenia žiadateľa,
c) mena a osobných pomerov manželky a detí
d) pobytu žiadateľa od 1. jan. 1906. počnúc až do dňa podania žiadosti, prípadne označenia pobytu osôb (otca, manžela), pobyt ktorých sa mu (žiadateľovi) vpočíta,

e) pobytu podľa 2. odst. §-u 1., t. j. týmto svedectvom sa dokazuje nepretržitosť bydliska napriek tomu, že plynutie doby týmto zákonom požadovanej, — od

1. jan. 1906. do podania žiadosti bolo prerušené následkom vyskytnuvších sa okolností, uvedených v odst. 2. §-u 1., ktoré okolností nepretržitost bydlíša však nerušia, keď oná doba bola ztrávená

1) do 1. VI. 1919 v službe vojenskej (vyjmúc služby z povolania) alebo plniac povinnosť uloženú mu podľa zákona o válečných úkonoch,

2) za svetovej války alebo po svetovej válke buď v zajatí, v rukojemstve alebo v internovaní,

3) v službe čl. brannej moci,

4) prechodne za zárobkom,

f) vlastnoručným podpisom opatrené prehlásenie žiadateľovo, že po 1. jan. 1906 nestal sa ani štátnym občanom ani domovským právom príslušným mimo republiky Československej,

g) prehlásenie žiadateľovo, že žiada o udelenie čl. št. občianstva podľa tohoto zákona.

Jestli žiadateľ tieto údaje nemôže doložiť verejnými listinami, nech v žiadosti označí dokazovacie prostriedky, ktoré chce mať použité za účelom úradného dokázania pravdivosti ním uvedených údajov.

Župný úrad takto vystrojenú žiadosť priamo predostre ministerstvu vnútra.

Jestli žiadosť predpisom týmto zákonom požadovaným nezodpovie, župný úrad vráti ju bezprostredne strane cieľom doplnenia.

Neučiní-li tak strana v lehote župným úradom stanovenej, považuje sa žiadosť za odvolanú.

Odvolanú žiadosť možno opakovať.

V smysle odst. 4. §-u 4. tohoto zákona ministerstvo vnútra žiadosť môže zamietnuť len vtedy, keď žiadateľ niektoorej z podmienok týmto zákonom požadovaných

nevyhovel; kontrario, t. j. keď žiadateľ všetkým podmienkam vyhovel, žiadosť zamietnuť nemožno.

Jestli ministerstvo vnútra, od dňa podania žiadosti u župného úradu, behom dvoch rokov nerozhodne o žiadosti, má sa za to, že československé štátne občianstvo bolo žiadateľovi udelené podľa tohoto zákona a na žiadosť má mu byť hneď vystavené vysvedčenie ministerstvom alebo župným úradom.

S osobami, ktorým bolo čl. štátne občianstvo dľa tohoto zákona udelené, má byť tak nakladané, jako keby byly bývaly štátnymi občanmi od dňa 28. okt. 1918.

V prípade zamietnutia žiadosti môže sa stránka dovolávať nápravy sťažnosťou u Najvyššieho správneho súdu.

Keď stránka pri uplatnení nároku použila nepravých dôkladov, môže ministerstvo vnútra už udelené československé štátne občianstvo uplatnené podľa tohoto zákona vyhlásiť za neplatné.

Zákonný článok č. L. z roku 1879. o nadobudnutí a ztratení uhorského štátneho občianstva.

(Výňatok.)

§ 2.

Uhorské štátne občianstvo sa môže nadobudnúť len nasledovným spôsobom :

1. rodom,
2. legitimovaním,
3. manželstvom,
4. uvlastnením (naturalizáciou).

§ 3.

Rodom nadobudnú uhorské štátne občianstvo zákonné (legitímne) deti uhorského štátneho občana a nezákonné deti uhorskej štátnej občanky v obidvoch prípadoch aj vtedy, keď sa v cudzozemsku narodily.

§ 4.

Legitimovaním nadobudnú štátne občianstvo nezákonné dietky uhorského štátneho občana, ktoré sa narodily z cudzozemky.

§ 5.

Manželstvom nadobudne uhorské štátne občianstvo tá cudzozemka, ktorá sa vydá za uhorského štátneho občana.

§ 6.

Uvlastnením nadobudne uhorské štátne občianstvo cudzozemec, ktorý od niektorej z vrchnosti, pomenovaných v § 11. alebo v smysle § 17. od jeho veličenstva obdrží uvlastňujúcu listinu a složí uhorskú štátoobčiansku prisahu alebo zodpovedajúci sľub.

§ 7.

Štátne občianstvo nadobudnuté mužom na základe uvlastnenia, rozprestiera sa aj na jeho manželku a na jeho maloleté deti, stojace pod otcovskou mocou.

§ 8.

Uvlastňujúcu listinu o nadobudnutí uhorského štátneho občianstva môže obdržať len ten cudzozemec, ktorý:

1. je samostatným, alebo v prípade nedostatku

svojprávnosti nahradí sa ten nedostatok svolením zákonného zástupcu;

2. je prijatý do sväzku daktorej tuzemskej obce, poťažne je mu prijatie obcou prisľúbené (do výhľadu postavené);

3. od piatich rokov bez pretrhnutia v zemi býva;

4. je bezúhonného života;

5. vládze takým majetkom alebo takým prameňom zárobku, že seba a svoju rodinu z neho dľa pomerov bydlíšta môže vydržať;

6. od piatich rokov je zapísaný do listiny daň platiacich.

Pri uvlastnení cudzozemca, dľa zákona adoptovaného uhorským štátnym občanom, môže byť odhliadnuté od podmienok, obsažených v bodoch 3., 5. a 6. tohoto paragrafu, keď adoptujúci podmienkam bodu 5. a 6. vyhovel.

§ 9.

Patrične vystrojená žiadosť o udelenie uhorského štátneho občianstva má sa podať u prvého úradníka (podžupana, mešťanostu) toho municipia, poťažne v hraničnom území u toho okresného úradu alebo mestského magistrátu, v obvode ktorého žiadateľ býva.

§ 10.

Úrad, označený v § 9. preskúma žiadosť s prílohami, poukáže prípadne žiadateľa, aby doplnil chýbiace potrebné doklady, alebo si v tom prípade, že vyskytly sa pochyby o forme alebo obsahu týchto dokladov, opatrí mienku príslušných úradov, a potom predostre spisy — v sprievode odôvodnenej mienky — ministrom vnútra.

§ 11.

V záležitosti uvlastnenia, ktorého sa má v smysle §§ 8., 9., a 10. dosiahnuť, rozhoduje minister vnútra, a vystaví v prípade, že sa žiadosti vyhovie, pre príslušného uvlastňujúcu listinu; pri tom je treba, aby každý jednotlivý prípad bol cieľom patričnej evidencie oznámený ministerskému predsedovi.

§ 12.

V uvlastňujúcej listine musí byť zreteľne vyslovené, že príslušná osoba sa prijíma medzi uhorských štátnych občanov a v prípade § 7. majú sa uviesť aj manželka a deti, na ktoré sa uvlastnenie rozprestiera.

§ 13.

Keď dojde uvlastňujúca listina späť vrchnosti, ktorá žiadosť predostrela, vyzoomie úrad ten orozhodnutí príslušný úrad, uvedený v § 9., ktorý o tom uvedomí žiadateľa — stanoviac pri tom deň pre slozenie prísaHy (sľubu).

Prísaha sa složí pred prvým úradníkom municipia.

§ 14.

Prísaha (sľub) štátoobčianska znie nasledovne:

„Prisahám a sľubujem na svoju česť a svedomie, že Československej republike budem vždy ako jej štátny občan verný, oddaný a jej vláde poslušný, že zákony presne zachovávať a vôbec všetky povinnosti a záväzky verného občana československého presne plniť budem a chcem“.

§ 15.

O složení prísaHy (sľubu) sa spíše zápisnica, ktorú ten, kto prísaHy (sľub) složil, má podpísať. Deň

slozenia prísaHy (sľubu) má sa na uvlastňujúcej listine vyznačiť a potvrdiť podpisom toho, pred kým bola prísaHa vykonaná, a doklad tento má byť uvlastnenému vydaný.

Kto bol do sväzku štátoobčianskeho prijatý, je od tohoto dňa uhorským štátnym občanom.

§ 16.

Keď osoba, pre ktorú uvlastňujúca listina bola vystavená a ktorá bola k složení prísaHy (sľubu) predvolaná, sa behom jedného roku — rátając od dňa doručenia predvolania — k složení prísaHy (sľubu) nedostaví a prísaHy (sľub) nesloží, ztratí uvlastňujúca listina svoju platnosť a musí byť úradu, ktorý ju vystavil, s potvrdenkou o doručení predvolania predostretá.

§ 20.

Uhorské štátne občianstvo zanikne:

1. prepustením,
2. úradným výrokom,
3. neprítomnosťou,
4. legítimovaním a
5. manželstvom,

§ 21.

Ohľadom prepustenia v čas mieru rozhodne s konečnou platnosťou minister vnútra.

V rozhodnutí, keď nim bolo žiadosti vyhovené, má byť vyslovené, že sa príslušná osoba zo sväzku uhorského štátu prepúšťa. Také rozhodnutia musia byť cieľom potrebnej evidencie oznámené ministerskému predsedovi.

§ 22.

Osoby, prináležiace zálohe alebo náhradnej zálohe vojska (námorníctva) môžu byť z uhorského štátneho sväzku prepustené len vtedy, keď obdržali od spoločného ministra války, honvédi ale vtedy, keď obržali od ministra zemskej obrany prepustenie zo sväzku brannej moci.

Osoby, ktoré síce nestoja pod horeuvedenou brannou povinnosťou, ale nie sú tej istej definitívne sprostene, môžu, keď dokonaly 17. rok života, zo sväzku uhorského štátu byť prepustené len vtedy, keď preukážu svedectvom príslušnej jurisdikcie, že sa tým nechcú vyhnúť brannej povinnosti.

§ 24.

Prepustenie z uhorského štátneho sväzku v dobe mieru z iných, ako v § 22. označených dôvodov, nemôže byť odoprené tomu, kto preukáže :

1. že je svojprávny, alebo že k žiadosti jeho svolil otec, poľažne poručník alebo opatrovník za súhlasu poručenského úradu ;

2. že nie je dlžný štátnu alebo obecnú daň ;

3. že proti nemu na uzemí zemi uhorskej koruny nie je zavedené trestné vyšetovanie, ani že proti nemu nebol vydaný trestný súdny rozsudok, ktorý dosiaľ nie je vykonaný.

§ 26.

Prepustenie sa rozprestiera na manželku prepusteného muža, a v prípade tom, že nie tu výnimky § 22, na jeho pod otcovskou mocou súcich maloletých delí,

keď tieto s otcom, poľažne manželom zo zeme sa vyťahujú.

§ 27.

Riadne vystrojená žiadosť o prepustenie z uhorského štátneho sväzku má sa podať u župného úradu.

Úrad tento prevedie ohľadom žiadosti pokračovanie, stanovené v §-e 10.

§ 28.

V priepustnej listine má sa zreteľne vysloviť, že príslušná osoba prepúšťa sa z uhorského štátneho sväzku a v prípade §-u 26. majú sa v nej uviesť aj mená manželky a detí, na ktoré sa prepustenie rozprestiera.

§ 29.

Dňom doručenia priepustnej listiny nastane ztrata uhorského štátneho občianstva.

Prepustenie stane sa ale neplatným, keď v dobe od doručenia priepustnej listiny až do dňa vystahovania sa ohľadom priepusteného vyskytne niektorá z prekážok, uvedených pod bodami 2. a 3. § 24. alebo aj vtedy, keď sa príslušný nevystahuje behom jedného roka, rátając od dňa doručenia priepustnej listiny.

§ 30.

Vrchnosti, pomenované v § 11. môžu vysloviť ztratu štátneho občianstva ohľadne štátnych občianov, majúcich na ich správnom území domovskú príslušnosť, ktorí bez ich povolenia do služieb cudzieho štátu vstúpili, keď na ich vyzvanie behom určenej lehoty túto službu neopustia.

Rozhodnutia v tomto paragrafe uvedené majú byť cieľom evidencie od prípadu k prípadu oznámené ministerskému predsedovi.

§ 31.

Uhorský štátny občan, ktorý bez poverenia uhorskej vlády alebo rakúsko-uhorského spoločného ministra zdržuje sa bez pretrhnutia za 10 rokov mimo hraníc územia zeme uhorskej koruny, ztratí tým uhorské štátne občianstvo.

Čas neprítomnosti počíta sa odo dňa, ktorého sa príslušná osoba vzdialila za hranice územia uhorskej koruny bez ohlásenia u príslušnej vrchnosti v §-e 9. označenej, že si uhorské štátne občianstvo podrží; alebo keď má cestovný list, od dňa, kedy ten istý pozbudne platnosti.

Trvanie neprítomnosti sa pretrhne, keď príslušná osoba podržanie svojho uhorského štátneho občianstva hore uvedenej príslušnej vrchnosti oznámi, alebo si opatrí nový cestovný list alebo od rakúsko-uhorského konzulárneho úradu zdržujúci list alebo sa dá zapísať do matriky niektorej rakúsko-uhorskej konzulárnej obce.

§ 32.

Ztrata uhorského štátneho občianstva, ktorá takým spôsobom nastala, rozprestiera sa aj na manželku, ktorá s príslušnou osobou spolužije, a aj na maloleté deti, u nej sa nachodiace, keď tieto sa nachádzajú pod jej otcovskou mocou.

§ 33.

Uhorské štátne občianstvo ztratia deti, ktoré v smysle zákonov vlastní ich prirodzeného otca, ktorý je

cudzozemským štátnym občanom, boly legitimované, vyjmúc prípad, že legitimovaním nenadobudly štátneho občianstva svojho otca a že aj potom na území zeme uhorskej koruny bývajú.

§ 34.

Uhorské štátne občianstvo ztratí žena, ktorá sa vydá za neuhorského občana.

§ 35.

Cudzozemka, ktorá sa vydala za uhorského štátneho občana, neztratí svoje uhorské štátne občianstvo, keď sa stane vdovou, alebo keď sa od svojho muža dá súdne rozviešť, alebo keď jej manželstvo bolo vyhlásené za neplatné.

§ 36.

Uhorský štátny občan, ktorý je súčasne občanom iného štátu, sa pokladá za uhorského štátneho občana tak dlho, dokiaľ svoje uhorské štátne občianstvo v smysle tohoto zákona neztratí.

§ 37.

Žena, ktorá sa vydala za cudzozemca, nadobudne štátne občianstvo opäť, keď jej manželstvo bolo príslušným súdom vyhlásené za neplatné.

§ 38.

Ohľadom tých osôb, ktoré uhorské štátne občianstvo ztratili, a žiadajú sa znova do uhorského štátneho sväzku, má sa použiť ustanovení, pojednávajúcich o uvlastnení, pokiaľ nasledujúce paragrafy neobsahujú žiadnych výnimok.

§ 40.

Kto ztratil prepustením alebo neprítomnosťou svoje uhorské štátne občianstvo a po navrátení na územie zeme koruny uhorskej do sväzku niektorej tuzemskej obce sa prijme, poťažne sa mu prijatie prisľúbi, má byť na svoju žiadosť opäť do uhorského štátneho sväzku prijatý.

§ 41.

Žena, ktorá následkom prepustenia alebo neprítomnosti svojho manžela, alebo následkom svojho vydatia za cudzozemca, svoje uhorské štátne občianstvo ztratila, má sa opäť do uhorského štátneho sväzku prijať, keď je od svojho manžela súdne rozvedená, alebo keď jej manželstvo bolo rozlúčené, alebo keď sa vdovou stane, a keď sa prijme do sväzku niektorej obce na území uhorskej koruny, poťažne, keď sa jej také prijatie prisľúbi.

§ 42.

Kto ako maloletý následkom prepustenia alebo neprítomnosti svojho zákonného otca uhorské štátne občianstvo ztratil, má sa po smrti svojho otca, alebo potom, keď v smysle zákonov svojej novej vlasti sa stal plnoletým, a keď v oboch prípadoch bol prijatý do sväzku niektorej obce na území koruny uhorskej, poťažne, keď mu prijatie také bolo prisľúbené, na svoju žiadosť — ku ktorej treba v prípade, že je maloletý, svolenia poručníka — medzi uhorských štátnych občanov opäť prijať.

§ 48.

Všetky zákony a nariadenia, ktoré odporujú prítomnému zákonu, pozbývajú platnosti.

Zákonom týmto zostáva nedotknuté štátne občianstvo tých osôb, ktoré až do vstúpenia v platnosť tohoto zákona nadobudly uvlastňujúcej listiny.

Za uhorských štátnych občanov sa majú považovať aj tí, ktorí na území koruny uhorskej až do dňa, kedy zákon tento vstúpi v platnosť, bez pretrhnutia najmenej 5 rokov — bárs aj na rôznych miestach — bývajú, a v niektorej tuzemskej obci do listiny daň platiacich sú zapísaní, keď rátając odo dňa, kedy zákon tento vstúpi v platnosť, do jedného roka pred tým municipiom, rešp. v hrvatsko-slavonskom hraničnom území pred tým okresným úradom alebo mestským magistrátom, v obvode ktorého sa ich posledné bydlíšte nachádza, preukážu, že si ich cudzie štátne občianstvo podržali.

Čas vzdialenosti desiatich rokov, stanovený v § 31. číta sa u tých, ktorí územie koruny uhorskej pred vstúpením tohoto zákona v platnosť opustili, odo dňa, ktorého tento zákon v platnosť vstúpi.

Výsvetlivky: Jako to bolo už aj pri výklade ústavného zákona č. 236/1920 spomenuté, spôsoby nabývania štátneho občianstva upravujú ustanovenia zák. čl. L. 1879.

Žiadosť o udelenie čl. štátneho občianstva v smysle §-u 8. tohoto zákona má byť nasledovnými dokladmi vystrojená:

1. rodný list žiadateľa a jestli je ženatý, tak sa vyžaduje aj sobášny list a rodný list manželky a maloletých detí,
2. svedectvo o dosavádnej štátnej a domovskej príslušnosti,
3. svedectvo o prepustení z dosavádneho štátneho sväzku,

4. usnesenie obecného zastupiteľstva, ktorým prijatie do sväzku obce bolo žiadateľovi prisľúbené na prípad, že mu bude čl. štátne občianstvo udelené,

5. svedectvo o pobyte, t. j. že žiadateľ aspoň 5 rokov býva na území Čsl. republiky,

6. svedectvo, že žiadateľ už 5 rokov platí dane,

7. svedectvo o mravnosti,

8. svedectvo o majetkových pomeroch,

9. prehlásenie o tom, že žiadateľ sa zrieka všetkých nárokov voči štátu, alebo inému verejnemu fondu, ktoré by mu prislúchali z titulu vojenského, invalidského, vdovského alebo z dôvodu iného,

10. „curriculum vitae“, (stručný životopis).

Ztrata čl. štátneho občianstva dľa §-u 30. z. čl. L. 1879.

V smysle ustanovenia §-u 30. zák. čl. L. 1879. ministerstvo vnútra môže vysloviť ztratu československého štátneho občianstva osobe, ktorá bez jeho povolenia do služieb cudzieho štátu vstúpila a keď na jeho vyzvanie behom určenej lehoty túto službu neopustí.

Tento § predpokladá, že osoba, ktorá má odpykať ztratu československého štátneho občianstva, sa dopustila činu nesrovnávajúceho sa s jej občianskymi povinnosťami, vstúpila bez povolenia so strany svojho štátu do cudzích služieb a sotrvála v nich, ačkoľvek muselo jej byť zrejmé, že štát ten s jej postupom nesúhlasí.

To predpokladá, aby osoba táto bola si *vedomá svojho štátneho občianstva*, lebo len vtedy môže byť reč o tom, že porušila povinnosť voči štátu, ku ktorému patrí.

Ďalším predpokladom je *sloboda vôle a možnosť dľa svojej vôle jednať*.

Tretou podmienkou je, že sotrvá vo službe cudzieho štátu aj *keď vie, že nezodpovedá to záujmom štátu*, ktorého občianstvo požíva. (Nál. N. s. s. č. 20363/22).

Ministerstvo vnútra dľa § 30. z. čl. L. 1879. môže vysloviť ztratu československého štátneho občianstva aj bez predchádzajúceho vyzvania osobe, ktorá bez povolenia vzdialila sa a zastávala verejnú službu nepriateľského štátu.

Za týchto okolností dotyčná osoba nemohla súhlas svojho dosavadného štátu k takémuto kroku vôbec predpokladať a svojim jednaním dala jasne na javo, že jestli má voliť medzi dvoma štátmi, zvolila štát nepriateľský, že rozhodla sa vystúpiť zo svojho dosavadného štátoobčianskeho sväzku. (Nál. N. s. s. č. 20363/22).

Ztrata štátneho občianstva a domovského práva v republike československej nastáva aj vstupom do služieb obce v republike maďarskej za obecného notára, lebo tento vstup predpokladá maďarské štátne občianstvo. (Nál. N. s. s. č. 6714/22).

Prepustenie zo štátneho sväzku.

Inštruovanie žiadosti.

V smysle platných predpisov [§§ 21. a nasl. uhorského zák. čl. L. z roku 1879, § 31. branného zákona zo dňa 19. brezána 1920. čís. 193 sb. z. a n. a §§ 124—127 nar. vl. zo dňa 28. VII. 1921. čís. 269 sb. zák. a nar. (branných predpisov)] nutno ku každej žiadosti za prepustenie zo štát. sväzku pripojiť doklady:

1. a) o československej štátnej príslušnosti,
b) o svojprávnom žiadateľa prípadne o svolenie zákonných zástupcov,

c) o tom, že žiadateľ nie je dlžný štátnu alebo obecnú daň,

d) o tom, že proti žiadateľovi nie je zavedené na území čl. republiky trestné vyšetrowanie, ani že proti nemu nebol vydaný trestný súdny rozsudok, ktorý nie je doteraz vykonaný,

e) osobné doklady tých členov rodiny, na ktoré sa vzťahuje prepustenie v smysle § 26 čít. zák. čl.

Pokiaľ sa týka osôb, ktoré sú v cudzine trvale usadené ešte pred 28. okt. 1918., nech nie je požadovaný a nie je nutné pripojiť doklad o okolnostiach uvedených pod bodom c) a d).

Ad a).

Pravidelne bude dostatočným preukazom štátnej príslušnosti riadny domovský list; keď ale žiadateľ, ktorý je trvale usadlý v cudzine, nemôže svoju štátnu príslušnosť preukázať ani domovským listom, ani iným písomným dokumentom (pasom, vojenskou legitimáciou a p.), musí aspoň v žiadosti uviesť všetky okolnosti, z ktorých by bolo zjavné, kde je on, prípadne jeho otec domovským právom príslušný.

Žiadateľ, ktorý býva viac ako 10 rokov v cudzine, musí okrem toho udať všetky nutné okolnosti, na základe ktorých bolo by možno rozhodnúť, či nejestvujú podmienky ztraty štátneho občianstva v smysle ustanovenia § 31. zák. čís. L/1879.

Ad b).

K preukázaniu, že táto podmienka je splnená, je nutno, aby žiadateľ pripojil rodný list a keď žiada-

teľ, ktorý je nesvojprávny, žiada o prepustenie, je nutné, aby preukázal svolenie zákonných zástupcov a schválenie príslušného úradu poručenského (opatrovníckeho).

Príslušnosť schválenie udeľujúceho úradu poručenského (opatrovníckeho) sa riadi dľa domovskej obce žiadateľa.

Ad c).

V tomto smere musí byť pripojené svedectvo obce príslušnej dľa pobytu prípadne dľa miesta nehnuteľnosti patriacej žiadateľovi, alebo dľa sídla živnosti o tom, že žiadateľ ani členovia jeho rodiny nie sú dlžní obecnú daň, svedectvo to musí byť potvrdené príslušným štát. berným úradom vzhľadom k daniam a poplatkom atď., ktoré už byly predpísané a príslušným finančným riaditeľstvom vzhľadom k daniam, poplatkom, dávke z majetku a pokutám, vojenskej taxe atď., ktoré majú byť teprve predpísané. Keď by prichádzalo do povahy viac miest ohľadom daňovej povinnosti, nutno predložiť svedectvá od všetkých príslušných úradov.

Ad d).

Ohľadom tej okolnosti, že proti žiadateľovi nie je zavedené trestné vyšetrowanie, nutno predložiť svedectvo sedrie, príslušnej podľa bydlísta žiadateľa. Ohľadom toho, že proti nemu nebol vydaný trestný súdny rozsudok, ktorý nie je vykonaný, nutno predložiť výpis z rejstriku trestov príslušného štátneho zastupiteľstva podľa rodišťa žiadateľa, keď rodisko je neznáme alebo žiadateľ sa narodil v cudzine, vtedy výpis od štátneho zastupiteľstva v Brne.

Ad e).

Žiadateľ ženatý musí pripojiť sobášny list a má-li deti, tiež rodné listy nezletilých detí, keď je žiadateľ rozsobášený, doklad o tom, keď je žiadateľka ovdovelá, sobášny list a úmrtný list manžela.

2. Okrem toho je nutné, aby v žiadosti bolo uvedené, či sa žiadateľ už vystahoval, prípadne či zamýšľa vystahovať, kedy a kam a z akého dôvodu, či sám, či so svojimi rodičmi, či má založenú v cudzine existenciu a akú a ďalej, keď podlieha žiadateľ, prípadne niektorý člen rodiny brannej povinnosti, presné označenie, v akom brannom pomere sa nachádza a kde je vedený vo vojenskej evidencii a súčasne aj prehlásenie o tom, že nežiada prepustenie preto, aby sa vyhnul vojenskej povinnosti, keď je jemu štátne občianstvo v cudzine zaistené, preukaz o tom.

Žiadosť o prepustenie musí byť opatrená kolkom 5 Kčs, všetky prílohy kolkované československým kolkom á 1 Kčs, svedectvá o okolnostiach sub I. c) a d) podliehajú kolku len ako prílohy.

Okrem toho nutno pripojiť kolok á 8 Kčs (je-li strana nemajetná 1Kčs.) na osvedčenie a pripojiť príslušný obnos na porto (zvlášť porto do cudziny).

Žiadosť nutno podať u župného úradu príslušného dľa domovskej obce žiadateľa, keď je žiadateľ usadený v cudzine, je príslušný župný úrad dľa posledného pobytu žiadateľa, prípadne jeho otca a keď nie je známy, vtedy dľa domovskej obce.

Neni ovšem námietok, aby žiadosť bola podaná u príslušného okresného úradu, ktorý ju prejedná a predloží župnému úradu, prípadne od žiadateľov usadených v cudzine u príslušného zastupiteľského úradu.

Keď žiadosť bola podaná žiadateľom usadeným v cudzine u zastupiteľského úradu v cudzine, preskúma ju tento, či je riadne vystrojená v smysle odst. I., prípadne vyzve žiadateľa, aby ju doplnil a doplnenú zašle úradu v odst. III. uvedenému k ďalšiemu pokračovaniu.

Keď žiadateľ trvale usadený v cudzine nemôže pripojiť svedectvo sub I.a, c, d, uvedené, nebolo by námietok, aby svedectvá boli zaopatrené cestou úradu, musí však žiadateľ pripojiť príslušný obnos na kolkovné a na vyhotovenie týchto; pri tom žiadateľ však nech je upozornený, že tým sa pretiahne vybavenie, okrem toho nech žiadateľ pripojí príslušný obnos na porto a na kolok na osvedčenie.

Keď sa zistí, že žiadateľ zdržuje sa viac ako 10 rokov v cudzine, nutno previesť ihneď šetrenie, či tu neni prípad ztraty štátneho občianstva v smysle §-u 31. zák. čl. L. 1879, v tomto smere nutno zvlášť zistiť, kedy sa žiadateľ (prípadne rodičia) vystahoval za hranice, či odisiel za hranice z poverenia vlády, alebo úradu, aké mal zamestnanie, kde sa zdržoval, či mal pas, v ktorej dobe a s akou platnosťou, či sa vrátil na územie štátu a kedy, či a kedy oznámil príslušnému županovi (prípadne mešťanostovi), že si štátne občianstvo podržuje, či bol zanesený v sozname niektorej konzulárnej obce, kde a v ktorej dobe, prípadne či mal od konzulárneho úradu nejaký legitimačný dokument, či splnil povinnosť vojenskú, kde, kedy a akým spôsobom, a či je vedený vo vojenskej evidencii a kde, k zápisnici o vypočutí žiadateľa nech sú pripojené aj príslušné doklady, prípadne nech je úradne zistené, či tvrdenia jeho zodpovedajú pravde.

Vec pojednávajúci úrad (župný, okresný úrad)

zistí, či je žiadosť riadne (v smysle odst. I.) vystrojená, či sú splnené všetky podmienky pre prepustenie (ztratu), zvlášte, či je žiadateľ nesporne československým štátnym občanom, u žiadateľov bývajúcich v cudzine, či nejestvujú podmienky ztraty štátneho občianstva v smysle § 31. zák. čl. L. 1879, ďalej podmienky uvedené v § 24. cit. zák. čl. a to aj v tom páde, keď sa jedná o ztratu štátneho občianstva.

Keď je nutné spis doplniť v niektorom smere, urobí príslušné doplnenie, prípadne požiadaním príslušného zastupiteľského úradu v cudzine, keď je nutné šetrenie u niekoľko rôznych úradov, zariadi podľa možnosti príslušné šetrenie súčasne.

Keď žiadateľ má podlžnosti na štátnej dani alebo obecnej dávke, upovedomí žiadateľa o tom s tým, aby behom určitej doby podlžnosti tie zaplatil a o tom podal príslušný doklad.

Keď žiadosť podaná žiadateľom trvale usadeným v cudzine nie je riadne okolkovaná, prípadne nie sú pripojené svedectvá o podmienkach sub I. c, d., prípadne nie sú pripojené potrebné peňažné obnosy, vzhľadom k urýchlenému vybaveniu veci, niet námietok, aby predbežne vo veci bolo zavedené príslušné pokračovanie, župný úrad nech učiní opatrenie, aby ihneď a najneskoršie pred vydaním osvedčenia stránke príslušné peňažné obnosy ako aj príslušný obnos na porto boly od stránky inkassované.

Keď žiadateľ, prípadne niektorý člen jeho rodiny musí mať v smysle § 31. branného zákona z 19. III. 1920. č. 193. sb. z. a n. povolenie k vystahovaniu, predloží župný úrad najsamprv celý spis k rozhodnutiu ohľadom povolenia k vystahovaniu ministerstvu národnej obrany s návrhom po prevedení príslušného

pokračovania v smysle § 124. a nasl. branných predpisov (nar. z 28. VII. 1921 č. 269. sb. z. a n.) a to aj v tých pádoch, keď sa jedná o ztratu štátneho občianstva v smysle § 31. zák. čl. L. 1879. Pri tom sa súčasne upozorňuje na výnosy ministerstva národnej obrany z 26. VI. 1923 čis. 156645/pol. práv/12 ex 23, z 25. VI. 1924 čis. 15830 pol. práv/12 ex 1923, výnos ministerstva pre správu Slovenska zo dňa 24. XI. 1923 čis. 14183/23 adm. IV.

Po skončenom šetrení, prípadne keď bolo zado- vážené aj príslušné rozhodnutie ministerstva národnej obrany, predloží župný úrad spis ministerstvu s plnou mocou s príslušným návrhom, v ktorom výslovne uvedie, či v konkrétnom páde sa jedná o prepustenie alebo o konštatovanie ztraty v smysle § 31. zák. čl. L. 1879, ktorú okolnosť nutno taktiež aj uviesť v návrhu na ministerstvo národnej obrany. Súčasne pripojí na osvedčenie kolok 3 Kčs.

Osvedčenie o prepustení, prípadne o ztrate štátneho občianstva doručí župný úrad žiadateľovi do vlastných rúk, vždy proti doručenke a súčasne o vypa- nom rozhodnutí upovedomí príslušnú domovskú dbec, keď sa jedná o vojenskom gázistovi vo výslužbe, o prípadne o osobu, ktorá má nárok na zaopatrovacie pô- žitky oproti štátu, tiež ministerstvo národnej obrany prí- padne úrad, ktorý pôžitky poukazuje, cieľom zastavenia výplaty pôžitkov. Keď je žiadateľ v cudzine, prevedie do- ručenie výlučne prostredníctvom zastupiteľského úradu.

Deň doručenia nutno oznámiť ministerstvu.

Keď žiadateľ, prípadne niektorý člen jeho rodiny obdržali provizorné povolenie k vystahovaniu od mi- nisterstva národnej obrany, že nenadobudne-li žiadateľ do 2. rokov od doručenia osvedčenia cudzie štátne

občianstvo, udelené provizorné povolenie k vystahovaniu, ako aj osvedčenie ztratí platnosť.

Súčasne učiní opatrenie, aby všetky legitimačné doklady, ktoré preukazujú československú štátnu príslušnosť žiadateľa (cestovné pasy, pasové prievodné listy, legitimačné listy, domovské listy atď.), boli jemu odobrané, prípadne keď má žiadateľ nárok na ich vydanie, aby boli pokiaľ už sa tak nestalo, označené poznámkou, že žiadateľ vystúpil z československého štátneho sväzku, u osôb podliehajúcich brannej povinnosti, aby boli odobrané ich vojenské dokumenty (voj. preukazy, knižky, legitimácie), ktoré nutno zaslať doplnovaciemu okresnému veliteľstvu príslušnému dľa bývalej domovskej obce.

Dalšie pokračovanie ohľadom osôb spomenutých v § 31. branného zákona je upravené v § 126. sb. z. a n. branných predpisov, pri tom sa súčasne upozorňuje na spomenutý výnos ministerstva národnej obrany zo dňa 25. VI. 1924. čís. 158830 pol. práv.—12 ex 1923.

Keď žiadateľ sa nevystahoval, je nutno viesť v evidencii príslušnú jednoročnú lehotu uvedenú v § 29. zák. čl. L/1879., prípadne keď sa jedná o vystahovanie osôb cieľom naturalizácie v Nemecku, šesťmesačnú v smysle čl. 12. smluvy s Nemeckom čís. 308. sb. z. a n. a oznámiť ministerstvu, či žiadateľ v smysle týchto ustanovení preložil svoje bydlisko do cudziny.

Výslovne sa poznamenáva, že o žia dostiach za prepustenie zo štátneho sväzku na Slovensku rozhoduje v smysle § 21. zák. čl. L/1879 ministerstvo vnútra a v jeho zastúpení ministerstvo s plnou mocou pre správu Slovenska a len tieto úrady sú kompetentné vydávať príslušné osvedčenia o prepustení zo štátneho sväzku prípadne o ztrате občianstva.

Vládna vyhláška zo dňa 18. dec. 1924. č. 20.

O rozhodnutí konferencie veľvyslancov zo dňa 28. VI. 1920. o Tešínsku, Orave a Spiši.

(Vyhlásená 11. februára 1925.)

„III. článok rozhodnutia konferencie veľvyslancov znie :

1. Osoby, ktoré mali pred prvým januárom 1914 domovské právo (indigenat, pertinenza, Heimatsrecht) v bývalom vojvodstve Tešínskom, alebo v území Oravy alebo Spiša, nad ktorými svrchovanosť Poľska alebo Československa bola uznaná, nadobudnú plným právom poľskú alebo československú štátnu príslušnosť. Stejne bude i s osobami, ktoré hoci by nemaly domovského práva, sídlily v spomenutých územiach pred prvým januárom 1908.

Osoby, ktoré nadobudly domovské právo v spomenutých územiach po 1. januári 1914, nadobudnú podľa okolnosti poľskej alebo československej štátnej príslušnosti len s podmienkou súhlasu so strany Poľska alebo Československa. Jestliže o tento súhlas nebolo žiadané, alebo keď bola žiadosť zamietnutá, podržia tieto osoby podľa okolností štátnu príslušnosť rakúsku alebo uhorskú. Stejne bude tomu s osobami, ktoré aniž by mely domovské právo, sídlily by v spomenutých územiach po 1. januári 1908“.

Opčná žiadosť dľa tohoto rozhodnutia mohla byť podaná v lehote jedného roku od jeho vyhlásenia v sbierke zákonov a nariadení, t. j. od 11. febr. 1925.

OBSAH.

	Strana
Absolútna zmätočnosť	16, 48, 52
Adoptované deti	12
Cúdzozemka	11
Četník	28
Činžovné haliere	21
Derivatívne domovské právo	8
Dobrovoľné prijatie	14
Dobrovoľný pobyt	27
Doba ztrávená v manželstve	28
Dobrovoľná vzdialenosť	29
Dobročinnosť verejná	30
Dozorčie právo	47
Domovský list	50
Error facti	17, 52
Error juris	52
Chudobinské zaopatrenie	30, 31
Inštančný postup	17, 22, 32, 39
Jus devolutionis	50
Lehota vyrubenia dane	23
Lehota k uplatneniu nároku	33

	Strana
Manželka	13
Mylná aplikácia zákonitých ustanovení	16
Maloletá osoba	36
Nadobúdanie domovského práva	7
Nemanželské deti	11
Nepretržitosť pobytu	20, 29
Nárok na prijatie	30
Nadriadená vrchnosť	32
Nadobúdanie domovského práva	34
Originálne domovské právo	8
Obecné zastupiteľstvo	14, 15
Odvolanie zmätočného rozhodnutia	15
Oslobodenie od obecnej dane	21
Obecná služba	20
Okresný úrad (kompetencia)	43
Opravné prostriedky	52
Pojem domovského práva	7
Plnoleté deti	10
Podstatný skutkový omyl	17
Podmienky na dobúdania domovského práva dľa	
§ 10. XXII. 1886	19
Prispievanie k obecným farchám	19, 20
Povinné prijatie dľa §-u 11. XXII. 1886	22
Povinné prijatie dľa §§ 2—6. zákona č. 222/1896	24—34
Prerušujúce okolnosti	28
Podpora príchodná	31
Prikazovanie	35

	Strana
Pokračovanie z úradu	40, 42
Pokračovanie na žiadosť strany	44, 45
Poučenie o opravných prostriedkoch	52, 54
Prepustenie zo štátneho sväzku	79
Rozhodnutie župného úradu	40
Rozdelenie domovského práva	8
Rakúski štátni občania	34
Svojprávne deti	10
Svojprávnosť	27
Svojprávna osoba	36
Spor	39
Sporné domovské záležitosti	37
Štátni úradníci	21
Štátne občianstvo	19
Šetrenie v domovských záležitostiach	41
Uzákonené deti	11
Uplatnenie nároku ne prijatie	30, 31, 33
Uhonný život	31
Usnesenie obce	38
Úst. zákon č. 236 1920	55
Úst. zákon č. 152 1926	60
Výpomocný spôsob nadobúdania domovského	
práva	9
Vyrozumenie obce	18
Vzdialenosť	20, 29
Výslovné prijatie	21
Vyrubenie dane	23

	Strana
Verejná dobročinnosť	30
Vydanie domovského listu	50
Vystrojenie žiadosti	65, 77
Vládna vyhláška zo dňa 18. XII. 1924 č. 20	87
Zákonné deti	10
Zletilosť	10
Zmena rodičovho domovského práva	10
Zmena domovského práva matky	11
Zmätočné rozhodnutie	15
Zrušenie rozhodnutia	16
Zákonná povinnosť	28
Zrušovacie právo	49, 51
Ztrata štátneho občianstva	78
Zák. čl. L. z r. 1879	67
Žobrota	31
Žiadosť o št. občianstvo	65, 77

js

